

Rantasalmen esiopetuksen opetussuunnitelma

Nimi	Rantasalmen esiopetuksen opetussuunnitelma
Kunta	Rantasalmi
Koulu	Rantasalon koulu Tuusmäen koulu
Hyväksymispäivämäärä	14.6.2016

SISÄLTÖ

1. Opetussuunnitelman laadinta, arviointi ja kehittäminen.	1
1.1. Opetussuunnitelman laadinta, arviointi ja kehittäminen Rantasalmen esiopetuksessa.	1
2. Paikalliset erityispiirteet ja esiopetuksen erilaiset järjestämisen tavat.	2
2.1. Erityispiirteet ja painotukset Rantasalmen esiopetuksessa.	2
3. Opetussuunnitelmaan liittyvä tiedotus.	3
3.1. Opetussuunnitelmaan liittyvä tiedotus Rantasalmella.	3
4. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva esiopetus.	4
5. Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet.	5
5.1. Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet Rantasalmella.	5
6. Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua.	6
6.1. Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua Rantasalmella.	6
7. Arvoperusta.	7
7.1. Arvoperusta Rantasalmen esiopetuksessa.	7
8. Oppimiskäsitys.	8
8.1. Oppimiskäsitys Rantasalmen esiopetuksessa.	8
9. Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa.	9
9.1. Laaja-alainen osaaminen Rantasalmen esiopetuksessa.	9
10. Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet.	10
10.1. Toimintakulttuuri Rantasalmen esiopetuksessa.	10
11. Oppimisympäristöt esiopetuksessa.	11
11.1. Oppimisympäristöt Rantasalmen esiopetuksessa.	11
12. Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa.	12
12.1. Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa Rantasalmen esiopetuksessa.	12
13. Monipuoliset työtavat.	14
13.1. Työtavat Rantasalmen esiopetuksessa.	14
14. Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena.	15
14.1. Arviointi Rantasalmen esiopetuksessa.	15
15. Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet.	16
15.1. Ilmaisun monet muodot.	16
15.2. Kielen rikas maailma.	16
15.3. Minä ja meidän yhteisömme.	16

15.4. Tutkin ja toimin ympäristössäni.	16
15.5. Kasvan ja kehityn.	16
15.6. Opetuksen yhteiset tavoitteet Rantasalmen esiopetuksessa.	16
16. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä.	17
16.1. Kieleen ja kulttuuriin liittyvät erityiskysymykset Rantasalmen peruspetuksessa.	17
17. Kasvun ja oppimisen tuen järjestäminen.	18
18. Yleinen tuki.	19
19. Tehostettu tuki.	20
20. Erityinen tuki.	21
21. Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot.	22
21.1. Kasvun ja oppimisen tuen järjestäminen Rantasalmen esiopetuksessa.	22
22. Oppilashuolto.	29
22.1. Rantasalmen esiopetuksen oppilashuoltosuunnitelma.	29

1. Opetussuunnitelman laadinta, arviointi ja kehittäminen

1.1. Opetussuunnitelman laadinta, arviointi ja kehittäminen Rantasalmen esiopetuksessa

Esiopetusta toteutetaan esiopetuksen opetussuunnitelman pohjalta laaditun paikallisen opetussuunnitelman mukaisesti. Rantasalmen paikallista opetussuunnitelmaa on tarkoitus käyttää yhdessä valtakunnallisten perusteiden kanssa. Paikallisen opetussuunnitelman lisäksi laaditaan vuosittain koulukohtainen esiopetuksen vuosisuunnitelma. Esiopetuksen vuosisuunnitelma voidaan sisällyttää myös perusopetuksen vuosisuunnitelmaan.

Opetussuunnitelma on laadittu suomeksi.

Rantasalmen esiopetuksen paikallinen opetussuunnitelma on laadittu yhteistyössä esiopetuksen ja perusopetuksen henkilöstön kanssa.

Kasvun ja oppimisen tukea sekä oppilashuoltoa koskevat suunnitelmat ovat yhteisiä esi- ja perusopetuksen kanssa. Oppilashuoltoa käsittelevien osuuksien laatiminen opetussuunnitelmaan on toteutettu moniammatillisesti yhteistyössä kouluterveydenhoitajan ja koulun sosiaalityöntekijän kanssa.

Huoltajat ovat voineet esittää näkemyksiään esiopetuksen opetussuunnitelmaan liittyen keväällä 2016 teetetyssä kyselyssä. Myös esioppilaiden ajatuksia esiopetuksesta on kuultu opetussuunnitelmaa laadittaessa.

Rantasalmen paikallista esiopetuksen opetussuunnitelmaa ja sitä tarkentavaa vuosisuunnitelmaa arvioidaan ja kehitetään huoltajilta, lapsilta ja muilta yhteistyötahoilta saadun palautteen sekä henkilöstön itsearvioinnin kautta.

2. Paikalliset erityispiirteet ja esiopetuksen erilaiset järjestämisen tavat

2.1. Erityispiirteet ja painotukset Rantasalmen esiopetuksessa

Rantasalmen esiopetuksen opetussuunnitelmaa valmisteltaessa on otettu huomioon paikalliset erityispiirteet, esiopetuksen erilaiset järjestämisen tavat ja kehittämisen tavoitteet. Huomioon on otettu myös seuraavat lapsia koskevat paikalliset suunnitelmat:

- Rantasalmen kunnan varhaiskasvatussuunnitelma
- Rantasalmen perusopetuksen opetussuunnitelma
- Vuosittaiset aamu- ja iltapäivätoiminnan suunnitelmat
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma
- Yhdenvertaisuussuunnitelma
- Tieto- ja viestintätekniiikan opetuskäytön strategia (löytyy netistä: <https://tvstrategiasavonlinna.wordpress.com/>)
- Kouluruokasuunnitelma
- Kasvatuskeskusteluja ja kurinpidollisia keinoja koskeva suunnitelma (löytyy Rantasalmen perusopetuksen opetussuunnitelmasta)

3. Opetussuunnitelmaan liittyvä tiedotus

3.1. Opetussuunnitelmaan liittyvä tiedotus Rantasalmella

Rantasalmen paikallinen esiopetuksen opetussuunnitelma ja sitä tarkentava koulukohtainen esiopetuksen vuosisuunnitelma ovat esillä linkkinä koulun kotisivuilla ja Wilmassa.

4. Erityiseen maailmankatsomukseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva esiopetus

5. Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet

5.1. Esiopetuksen järjestämistä ohjaavat velvoitteet Rantasalmella

Rantasalmella esiopetusta järjestetään kirkonkylän koulussa (erillisryhmä v. 2016) sekä kyläkoululla (yhdysluokka 0.-2. v. 2016).

Esiopetuksen opetuskieli on suomi.

Esiopetusta annetaan Rantasalmella perusopetuksen koulupäivien mukaisesti. Vuosisuunnitelmassa voidaan päättää muusta menettelystä. Esiopetusta annetaan kuitenkin vähintään 700 tuntia lukuvuodessa.

Esiopetuksessa käytetään tarvittaessa perusopetuslain mukaisia kasvatustilastoja ja kurinpidollisia keinoja esiopetukseen soveltuvalla tavalla. Kasvatustilastoja ja kurinpidollisia keinoja koskeva suunnitelma löytyy Rantasalmen perusopetuksen opetussuunnitelmasta.

6. Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua

6.1. Esiopetuksen tehtävä osana oppimisen polkua Rantasalmella

Tavoitteena on, että kunkin lapsen oppimisen polku varhaiskasvatuksesta esiopetukseen ja edelleen perusopetukseen jatkuu joustavasti lapsen tarpeista lähtevänä.

Esiopetuksen tavoitteena on edistää lasten kehitys- ja oppimisedellytyksiä sekä vahvistaa lasten sosiaalisia taitoja ja tervettä itsetuntoa leikin ja myönteisten oppimiskokemusten avulla. Huoltajat ovat tärkeitä yhteistyökumppaneita toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Kasvun ja oppimisen tuen sekä oppilashuollon järjestämisessä tehdään tarvittaessa yhteistyötä monialaisesti.

Esiopetus on tavoitteellista toimintaa. Lasten osaamistasolle ei aseteta yhteisiä tavoitteita. Opettaja keskustelee kunkin lapsen yksilöllisistä tarpeista, toiveista ja oppimisen tavoitteista lapsen ja hänen huoltajansa kanssa. Tavoitteellisuuden lisäämiseksi lapselle voidaan laatia oppimissuunnitelma. Oppimissuunnitelma laaditaan, mikäli lapsi saa tehostettua tukea. Erityisen tuen piirissä oleville lapsille laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS).

7. Arvoperusta

7.1. Arvoperusta Rantasalmen esiopetuksessa

Rantasalmella esiopetuksessa otetaan huomioon Rantasalmen perusopetuksen arvot sekä lasten ja huoltajien tärkeinä pitämät asiat ja arvopainotukset.

Rantasalmen perusopetuksen arvot (koottu yhteistyössä oppilaiden ja huoltajien kanssa):

- Terve itsetunto
- Rehellisyys ja luotettavuus
- Yhteisöllisyys ja tasa-arvo: yhdessä tekeminen ja toisista huolehtiminen
- Yksilöllisyyden arvostaminen
- Elämännhallintataidot, työnteko ja yritteliäisyys
- Luovuus
- Perustietojen ja -taitojen oppiminen
- Oppimisen ilo ja motivaatio
- Hyvät tavat ja ystävällinen käytös
- Paikallisen kulttuurin ja luonnon arvostaminen

Huoltajien näkemyksiä esiopetuksen opetussuunnitelmaan liittyen kuultiin keväällä 2016 teetetyssä kyselyssä. Huoltajat pitivät seuraavia asioita tärkeinä hyvässä esiopetuksessa:

- Vuorovaikutus ja sosiaaliset taidot
- Myönteiset oppimiskokemukset, oppimisen ja oivalluksen ilo
- Huolehtiminen itsestä, toisista, omista tavaroista ja yhteisestä ympäristöstä
- Rohkaiseva ja kannustava ilmapiiri
- Jokaiselle lapselle sopivia oppimisen haasteita ja mahdollisuus työskennellä omaan tahtiinsa
- Keskinäinen kunnioitus, huolenpito ja välittämisen asenne
- Tunnetaidot
- Leikkiminen
- Liikkuminen

Myös esioppilaiden ajatuksia esiopetuksesta kuultiin opetussuunnitelmaa laadittaessa. Lapsista mukavimpia asioita eskarissa olivat:

- Ulkoilu ja liikkuminen
- Leikkiminen ja pelaaminen
- Värittäminen ja piirtäminen
- Askartelu
- Eskarikirjan tehtävien tekeminen
- Musisointi
- Kaverit

8. Oppimiskäsitys

8.1. Oppimiskäsitys Rantasalmen esiopetuksessa

Rantasalmen esiopetuksen oppimiskäsitys on valtakunnallisten perusteiden mukainen.

9. Laaja-alainen osaaminen esiopetuksessa

9.1. Laaja-alainen osaaminen Rantasalmen esiopetuksessa

1. Ajattelu ja oppiminen

- Lapsille tarjotaan monipuolisesti loruja, musisointia, draamatoimintaa, ongelmanratkaisuja ja tutkimustehtäviä, monipuolista liikkumista sekä havaintomotorisia harjoituksia ajattelun ja oppimisen kehittymisen tukemiseksi.
- Lasten toimintaa ja oppimista dokumentoidaan mahdollisimman monin tavoin.
- Lasten edellytyksiä itsearviointiin kehitetään.

2. Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

- Lapset osallistuvat koulun tapahtumiin ja juhliin sekä niiden valmistamiseen.
- Lasten kanssa tutustutaan lähiympäristöön ja sen kulttuuriseen monimuotoisuuteen. Rantasalmella kunnan vahvuustekijöitä ovat luonto ja luontomatkailu.
- Koulu tekee yhteistyötä paikallisten kulttuuritoimijoiden kanssa, joista keskeisimmät ovat kirjasto, Järvi-Saimaan Opisto ja Rantasalmen Puhallinorkesteriyhdistys Ry.

3. Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot

- Lapset osallistuvat kouluruokailuun joka päivä. Harjoitellaan syömään erilaisia ruokia ja opetellaan pöytätapoja.
- Lapset ja koulun henkilökunta pukeutuvat asianmukaisesti.
- Lapsille tarjotaan mahdollisuuksia monipuoliseen liikuntaan.
- Lasta ohjataan edellytystensä mukaan huolehtimaan itsestään, toisista, omista tavaroista ja yhteisestä ympäristöstä.

4. Monilukutaito

- Lapsia kannustetaan tutkimaan, käyttämään ja tuottamaan erilaisia viestejä.

5. Tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen

- Opetuksessa tutustutaan erilaisiin tieto- ja viestintäteknologisiin välineisiin, palveluihin ja peleihin.

6. Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen

- Lapset osallistuvat esiopetuksen toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin.

Laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista arvioidaan lukuvuoden päätteeksi ja arvion pohjalta kehitetään toimintaa. Lasten ja huoltajien näkemyksiä otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa.

10. Toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat periaatteet

10.1. Toimintakulttuuri Rantasalmen esiopetuksessa

Rantasalmella esiopetuksen toimintakulttuurissa on keskeistä:

- Aikuisen asenne, tapa toimia ja olla vuorovaikutuksessa välittyy mallina lapselle.
- Jokainen on ainutlaatuinen yksilö sekä myös yhteisön jäsen.
- Jokaiselle lapselle tarjotaan sopivia oppimisen haasteita ja turvataan tarvittava kasvun ja oppimisen tuki.
- Arjen toiminnassa hyödynnetään kulttuurista monimuotoisuutta.
- Oppiminen, onnistumiset ja oivallukset ovat yhteinen ilon aihe.
- Lapsi on aktiivinen toimija. Lasten kokemuksia, mielipiteitä, ideoita ja aloitteita otetaan huomioon toiminnassa ja sen kehittämisessä.
- Keskinäinen kunnioitus, huolenpito ja välittämisen asenne toisia ja ympäristöä kohtaan näkyvät toiminnassa. Hyvät tavat (tervehtiminen, kiitos ja ole hyvä) näkyvät arjessa. Lasten sosiaalisia ja tunnetaitoja tuetaan arjen toiminnassa.
- Liikkumista hyödynnetään arjen käytännöissä ja lapsilla on mahdollisuus monipuoliseen sisä- ja ulkoliikuntaan.
- Esiopetuksessa on kiireetön ilmapiiri ja aikaa lapsen kohtaamiselle.

Toimintakulttuurin kehittämiseen liittyviä tavoitteita voidaan täsmentää koulukohtaisessa vuosisuunnitelmassa.

Henkilöstön järjestelmällinen itsearviointi ja jatkuva kehittäminen ovat luonteva osa esiopetuksen arkea. Lisäksi toimintakulttuurin kehittämistyössä hyödynnetään sekä lasten että huoltajien kokemuksia ja mielipiteitä. Kehittämistyötä tehdään yhteistyössä varhaiskasvatuksen, perusopetuksen sekä tuen ja oppilashuollon ammattilaisten kanssa.

11. Oppimisympäristöt esiopetuksessa

11.1. Oppimisympäristöt Rantasalmen esiopetuksessa

Opetuksessa käytettävät oppimisympäristöt Rantasalmella:

- Esiopetuksessa on riittävät ja toimivat resurssit kasvatukseen, opetukseen ja oppimisen tukeen.
- Koulun tilat ovat monipuolisia ja joustavia tarjoten mahdollisuuksia eriyttää lasten työskentelyä.
- Oppimisympäristöissä on riittävästi erilaisia leikkiin ja opetteluun soveltuvia materiaaleja, havainto- ja työvälineitä sekä mahdollisuuksia käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa.
- Koulun pihaa ja sen lähiympäristöä käytetään monipuolisesti toiminnassa.
- Paikallisympäristöä, luontoa ja elinkeinoelämää käytetään mahdollisimman paljon oppimisympäristönä.
- Lisäksi hyödynnetään kirjasto-, kulttuuri- ja liikuntatoimen sekä seurakunnan ja muiden paikallisten yhdistysten ja toimijoiden tarjoamia mahdollisuuksia.
- Esiopetuksessa tehdään yhteistyötä perusopetuksen eri luokka-asteiden kanssa.
- Lapset osallistuvat oppimisympäristöjen rakentamiseen, heidän ideansa ja tuotoksensa näkyvät oppimisympäristöissä.
- Oppimisympäristöt kannustavat aktiiviseen, yhteisölliseen ja itsenäiseen oppimiseen.
- Oppimisympäristöt tarjoavat mahdollisuuksia leikkiin, luoviin ratkaisuihin ja asioiden monipuoliseen tarkasteluun lapsia motivoivia ja toiminnallisia työtapoja käyttäen.
- Ilmapiiri on turvallinen, muita kunnioittava ja kiireetön. Toimitaan yhdessä sovittujen sääntöjen mukaisesti eikä kiusata ketään.

Oppimisympäristöjen kehittämiseen liittyviä tavoitteita voidaan täsmentää koulukohtaisessa vuosisuunnitelmassa.

Oppimisympäristöjen monipuolisuutta ja toimivuutta arvioidaan lukuvuosittain ja arviointitiedon pohjalta kehitetään oppimisympäristöjä.

12. Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa

12.1. Yhteistyö esiopetuksen aikana ja siirtymävaiheissa Rantasalmen esiopetuksessa

1. Yhteistyö esiopetuksen toteuttamisessa

- Rantasalmella esiopetuksen henkilöstöön kuuluu opettaja sekä tarpeen mukaan koulunkäynninohjaaja/ohjaaja. Erityisopettaja on esi- ja perusopetuksen kanssa yhteinen. Esiopetushenkilöstön keskinäinen yhteistyö vaikuttaa opetuksen laatuun, esiopetusyhteisön hyvinvointiin ja toimii esimerkkinä lapsille.
- Päivittäin tehdään tiivistä yhteistyötä aamu- ja iltapäivätoiminnan kanssa.
- Lukuvuoden alussa sovitaan vuosittaisesta yhteistyöstä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kanssa. Rantasalon koulussa esikoululaiset saavat esikoulun alettua omat koulukumminsaa viidennen luokan oppilaista ja kummitoimintaa jatketaan ensimmäisen luokan loppuun saakka erilaisissa yhteisissä tapahtumissa ja koulun arjessa. Esi- ja alkuopetuksessa tehdään tiivistä yhteistyötä opetuksellisissa, toiminnallisissa ja oppilashuollollisissa asioissa. Varhaiskasvatuksen ja alkuopetuksen kanssa tehdään yhteistyötä niin, että tulevilla esioppilailta on mahdollisuuksia tutustua esiopetukseen ja esioppilailta alkuopetukseen ennen opetuksen alkua.
- Oppimisympäristöjen monipuolisuutta edistetään yhteistyöllä lähiympäristön toimijoiden kanssa, kuten kirjasto, seurakunta, urheiluseurat, paikalliset yrittäjät, poliisi, pelastustoimi, museot, nuorisotoimi, kansalaisopisto, 4H sekä muut yhdistykset ja järjestöt.
- Lasten hyvinvoinnin, kasvun ja oppimisen tukemiseksi yhteistyötä tehdään sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön kanssa.
- Lasten yhteistyötaitoja vahvistetaan käyttämällä erilaisia yhteistyömuotoja ja pienryhmätoimintaa.

2. Yhteistyö huoltajien kanssa

Tavoitteet:

- mahdollisuuksia tutustua ja osallistua lapsen esiopetuspäivään
- huoltajien asiantuntemuksen hyödyntäminen esiopetuksen toteuttamisessa
- tiedon saaminen esim. kuljetuksista, oppilashuollosta, aamu- ja iltapäivätoiminnasta sekä muista varhaiskasvatuspalveluista
- huoltajien näkemysten huomioonottaminen opetuksen toteuttamisessa ja mahdollisen lapsikohtaisen esiopetussuunnitelman laatimisessa
- keskustelua perheen ja esiopetuksen arvoista, kasvatuskäytännöistä ja tavoitteista
- keskustelua lapsen kasvun ja oppimisen etenemisestä
- keskustelua alkavan opetuksen tavoitteista, tehtävistä ja toimintatavoista
- oppimisympäristöihin, toimintaan ja henkilöstöön tutustuminen jo ennen opetuksen alkua
- mahdollisuuksia huoltajien väliselle keskustelulle

Käytännöt:

Huoltajien kanssa tehdään tiivistä yhteistyötä päivittäisten tuonti- ja hakutilanteiden yhteydessä. Vanhempainvartit ja vanhempainillat toteutetaan lukuvuosittain ja aina tarvittaessa. Koti ja koulu voivat olla yhteydessä reppuvihkon ja Wilman välityksellä, puhelimitse, tekstiviestein ja sähköpostilla sekä tarpeen tullen lapsikohtaisissa palavereissa.

3. Yhteistyö siirtymävaiheissa

Varhaiskasvatuksesta esiopetukseen:

- Neuvolan 4-vuotistarkastukset, tiedot huoltajilla/päiväkodeilla. Opetuksen kannalta tarpeellinen tieto annetaan varhaiskasvatuksesta ja neuvolasta esikouluun.
- Varhaiskasvatuksen esimiehen ja alakoulun laaja-alaisen erityisopettajan tiedonsiirtopalaveri pidetään vuodenvaihteen jälkeen.
- Huhtikuussa järjestetään uusien esikoululaisten tiedonsiirtopalaveri, jossa läsnä ainakin esiopettajat, erityisopettaja, varhaiskasvatuksen esimies sekä muuta varhaiskasvatuksen henkilöstöä ja neuvolan terveydenhoitaja. Rantasalon peruskoulun esiopettaja on koollekutsujana.
- Esikouluun tutustumispäivä/tiedotustilaisuus vanhemmille on toukokuussa. Esikoulunopettajat koollekutsujina.

Esiopetuksesta ensimmäiselle luokalle:

- Keväällä järjestetään tiedonsiirtopalaveri, jossa läsnä esiopettaja, erityisopettaja, tuleva luokanopettaja ja terveydenhoitaja. Tuleva luokanopettaja on koollekutsujana.
- Pidentetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden tiedonsiirtopalaveri on syyslukukaudella, jossa läsnä kaikki oppilaan HOJKS-palaveriin osallistuvat henkilöt. Esiopetus koollekutsujana.
- Tulevan luokanopettajan vierailu esiopetukseen.
- Kouluun tutustuminen on kevätlukukaudella. Tuleva luokanopettaja koollekutsujana.

Yhteistyön eri osa-alueita arvioidaan ja kehitetään henkilöstön monialaisessa yhteistyössä. Huoltajilta ja yhteistyökumppaneilta saatu palaute otetaan yhteistyön kehittämisessä huomioon.

Yhteistyöhön liittyviä käytäntöjä voidaan täsmentää koulukohtaisessa vuosisuunnitelmassa.

13. Monipuoliset työtavat

13.1. Työtavat Rantasalmen esiopetuksessa

Työtapojen valintaa ja käyttöä ohjaavia periaatteita Rantasalmella:

- Työtavat ovat sekä oppimisen väline että kohde.
- Lapset osallistuvat toiminnan suunnitteluun ja työtapojen valintaan. Yhdessä arvioidaan valintojen ja työskentelyn onnistumista.
- Esiopetuksessa on riittävät toimintaresurssit käyttää monipuolisia työtapoja ja kouluttaa henkilökuntaa niiden käyttöön. Resurssit ovat riittävät myös eriyttämiseen ja muuhun oppimisen oikea-aikaisen tuen tarjoamiseen.
- Leikki ja liikkuminen eri muodoissaan ovat keskeisiä.
- Käytetään havainnollisia, kokemuksellisia, toiminnallisia, lasten aktiivisuutta ja luovuutta edistäviä työtapoja.
- Käytetään kaikkia aisteja ja mielikuvitusta.
- Rohkaistaan kyselemään, ihmettelemään, tutkimaan, päättämään ja ratkaisemaan ongelmia.
- Toimitaan ryhmissä, työpareina ja itsenäisesti.

Työtapoja kehitetään esiopetusyhteisössä henkilöstön itsearvioinnin sekä lapsilta ja huoltajilta saadun palautteen perusteella.

14. Arviointi opetuksen ja oppimisen tukena

14.1. Arviointi Rantasalmen esiopetuksessa

Arviointi on jatkuvan havainnoinnin, monipuolisen dokumentoinnin, arviointipäätelmien ja palautteen muodostama kokonaisuus, johon osallistuvat opettajien lisäksi muu esiopetuksen henkilöstö sekä lapset ja huoltajat.

1. Arviointia koskevan tiedonsiirron käytännöt lapsen siirtyessä perusopetukseen

- Lapsen henkilökohtaisten tavoitteiden suunnittelu tehdään yhteistyössä lapsen ja huoltajan kanssa esiopetusvuoden syyslukukauden alussa.
- Opettaja seuraa esiopetusvuoden aikana lapsen työskentelyä, käyttäytymistä ja oppimisen edistymistä eri tiedon- ja taidonaloilla.
- Rantasalmella on käytössä esi- ja alkuopetuksen tiedonsiirto- ja arviointilomake, johon seurantatiedot kirjataan. Arviointikeskustelut järjestetään opettajan, lapsen ja huoltajan kanssa tammi-helmikuussa.
- Tiedonsiirtopalaveri pidetään kevätlukukaudella. Ensimmäiselle luokalle siirtyvät esi- ja alkuopetuksen tiedonsiirto- ja arviointilomake, mahdolliset oppimissuunnitelmat, HOJKS:t ja lausunnot.

2. Arviointia koskevan tiedonsiirron käytännöt lapsen vaihtaessa esiopetuspaikkaa

- Huoltajilta kysytään luvat dokumenttien siirtoon.
- Tiedonsiirtopalaveri järjestetään tarvittaessa.

3. Esiopetuksen laadun ylläpitäminen ja kehittäminen

- Opettajat käyttävät lasten kasvun ja oppimisen seurannasta saamaansa arviointitietoa ja dokumentaatiota pedagogisessa suunnittelussa ja opetuksen uudelleen suuntaamisessa. Myös lapsilta ja huoltajilta saatu palaute otetaan huomioon toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä.
- Lukuvuoden päätteeksi esiopetuksen henkilöstö arvioi kuluneen lukuvuoden toimintaa. Huoltajilta palautetta voidaan kysyä kirjallisena. Saatu arviointitieto otetaan huomioon seuraavan lukuvuoden suunnittelussa.

4. Osallistumistodistus

- Lukuvuoden päätteeksi lapsille annetaan esiopetuksen osallistumistodistus. Sivistyslautakunta päättää todistuksen ulkoasun erillisenä asiana.

15. Opetuksen yhteiset tavoitteet ja oppimiskokonaisuudet

15.1. Ilmaisun monet muodot

15.2. Kielen rikas maailma

15.3. Minä ja meidän yhteisömme

15.4. Tutkin ja toimin ympäristössäni

15.5. Kasvan ja kehityn

15.6. Opetuksen yhteiset tavoitteet Rantasalmen esiopetuksessa

Lasten näkemykset ja toiveet tulevat esille päivittäisissä arjen tilanteissa. Lasten mielenkiinnonkohteet otetaan huomioon huoltajien kanssa käytävissä keskusteluissa päivittäisissä tilanteissa, vanhempainilloissa sekä vanhempainvarteissa.

Lisäksi lasten ja huoltajien toiveita ja odotuksia voidaan selvittää kyselyin lukuvuosittain.

16. Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

16.1. Kieleen ja kulttuuriin liittyvät erityiskysymykset Rantasalmen peruspetuksessa

Vieraskielisille lapsille järjestetään suomi toisena kielenä (S2-kieli) -opetusta. Lisäksi pyritään järjestämään valmistavaa opetusta mahdollisuuksien mukaan. Muutoin opetus tapahtuu esiopetusryhmissä. Vieraskielisille lapsille laaditaan tarvittaessa henkilökohtainen oppimissuunnitelma.

17. Kasvun ja oppimisen tuen järjestäminen

18. Yleinen tuki

19. Tehostettu tuki

20. Erityinen tuki

21. Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

21.1. Kasvun ja oppimisen tuen järjestäminen Rantasalmen esiopetuksessa

OPS LUKU 5 – PAIKALLISET LISÄYKSET

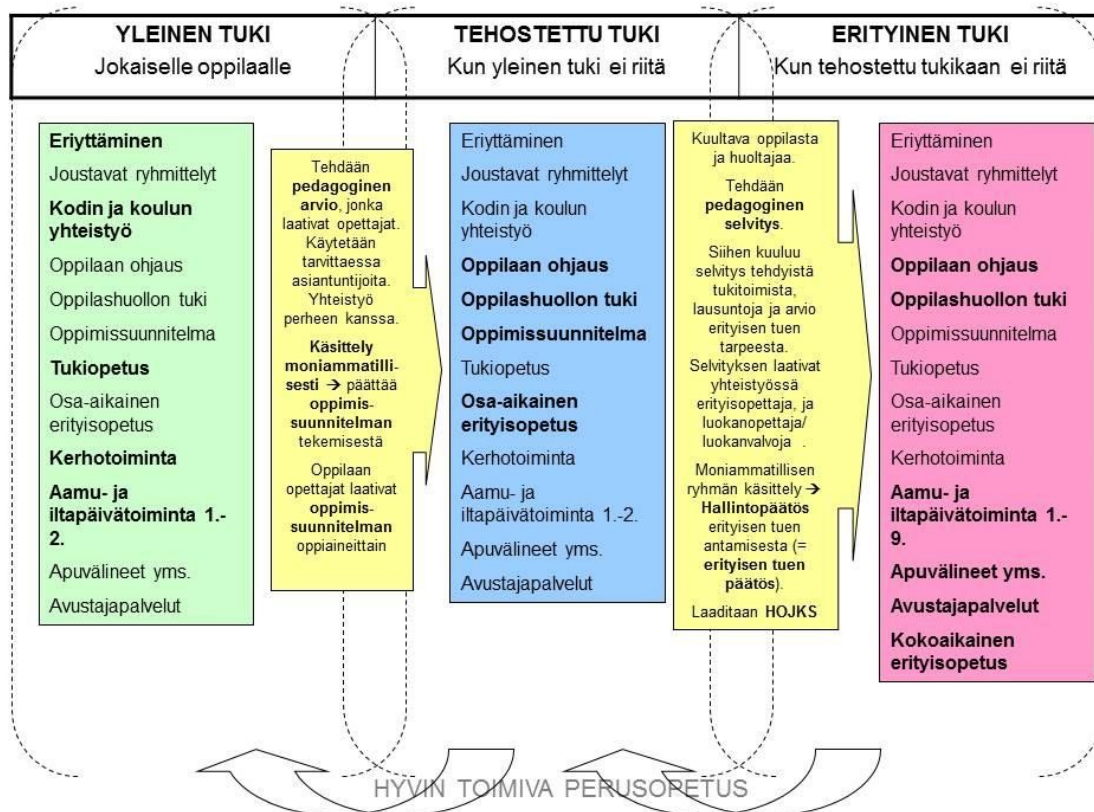
Kasvun ja oppimisen tuki Rantasalmen esiopetuksessa toteutetaan noudattaen soveltuvin osin perusopetuksen suunnitelmaa (alla):

TUEN JÄRJESTÄMISTÄ KOSKEVAT PERIAATTEET

Rantasalmen peruskouluissa ennaltaehkäisevä työ ja varhainen puuttuminen kuuluvat koulun koko henkilökunnalle. Oppilaiden ohjaamisella ja yhteistyöllä kotien kanssa pyritään takaamaan jokaiselle oppilaalle turvallinen kouluympäristö.

Oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvät toimivaltuudet määritellään Rantasalmen kunnan hallintosäännössä. Koulussa hallintopäätökset tekee rehtori. Koulu vastaa oppimiseen liittyvistä tukitoimista ja jakaa kasvatusvastuuta kodin kanssa koulupäivien aikana. Työhön osallistuvat luokan- ja aineenopettajat, erityisopettajat ja koulunkäynninohjaajat. Myös kuraattori, terveydenhoitaja ja muut terveysalan ammattilaiset auttavat oppilasta ja kotia tarvittaessa. Yhteistyötä kotien kanssa toteutetaan esimerkiksi tiedotteiden, reissuvihkojen, Wilman, puheluiden, sähköpostien ja tapaamisten avulla. Myöskin vanhempainillat ja -vartit sekä arviointikeskustelut tukevat yhteistyötä.

Oppilaan tuen tarvetta arvioidaan suunnitelmallisesti muun muassa luokan- ja aineenopettajien tekemien huomioiden, testien ja kokeiden kautta. Toimintaa ohjaa varhaisen puuttumisen periaate. Vuosittain koulussa laadittava vuosikello ohjaa omalta osaltaan tuen tarpeen mittaamista ja nivelvaiheiden huomioimista koulutyössä. Tukijärjestelmä on jatkuvasti elävä ja oppilaan tarpeet huomioiva verkosto, jota toteutetaan oppilaan tuen tarpeesta ja kokonaisvaltaisesta tilanteesta lähtien. Alla oleva kuvio havainnollistaa kolmiportaista tukijärjestelmää.

Oppilaan koulutaipaleelle sijoittuu monta nivelvaihetta, joissa on hyvä tehdä moniammatillisesti huomioita oppilaan oppimisvalmiuksista ja -taidoista. Ensimmäinen merkittävä nivelvaihe on oppilaan siirtyessä varhaiskasvatukseen piiristä esikouluun. Tämän vaiheen tiedonsiirtopalaverin kutsuu koolle Rantasalmen koulujen esiopetus ja siihen osallistuvat ainakin esiopettajat, erityisopettaja, päiväkodin tai avoimen päivähoiton henkilökuntaa, terveydenhoitaja sekä rehtori.

Seuraava merkittävä nivelvaihe on siirryttäessä esikoulusta ensimmäiselle luokalle. Keväällä alakoulu järjestää tiedonsiirtopalaverin, johon osallistuvat rehtori, esiopettaja, erityisopettaja, tuleva luokanopettaja sekä terveydenhoitaja. Esi- ja alkuopetuksen välinen yhteistyö jatkuu tiiviisti koko siirtymävaiheen ajan. Esikoululaisten tuleva opettaja vierailee esiopetusryhmässä ja esikoululaisille järjestetään tutustumisen koulun.

Toiselta luokalta kolmannelle siirryttäessä tarkistetaan oppilaan erityisen ja muun tuen tarve. Luokanopettaja ja erityisopettaja kutsuvat koolle moniammatillisen ryhmän ja alkuopetuksen jälkeen tarvittava tuki sekä mahdolliset koulunkäynninohjaaja/avustajapalvelut kartoitetaan.

Oppilaan siirtyessä alakoulusta yläkouluun opinto-ohjaaja sekä erityisopettaja käyvät kuudensissa luokissa kertomassa yläkoulusta. Huoltajat toimittavat yläkoululle tiedot lapsestaan ja erityisopettajat pitävät keskenään oppilaskohtaiset tiedonsiirtopalaverit tulevista yläkoululaisista. Toukokuussa alakoulun kuudensien luokkien luokanopettajat, erityisopettajat, terveydenhoitaja, kuraattori ja opinto-ohjaaja pitävät tiedonsiirtopalaverin, jonka yläkoulu kutsuu koolle. Keväällä tulevien seitsemäsluokkalaisten vanhemmille pidetään vanhempainilta ja tulevat yläkoululaiset käyvät tutustumiskäynnillä yläkoulussa. Yläkouluun siirryttäessä on erittäin tärkeää, että opettajat perehtyvät opettamiensa tukea tarvitsevien oppilaiden oppimissuunnitelmiin ja HOJKSeihin. Myös ryhmäytämisen merkitys korostuu siirryttäessä alakoulusta yläkouluun.

Peruskoulun osalta viimeinen nivelvaihe on oppilaan siirtyminen yläkoulusta toisen asteen koulutukseen. Huoltajilta pyydetään luvat oppilaiden tiedonsiirtoja varten. Yläasteen opinto-ohjaaja, kuraattori, erityisopettajat ja kunnan etsivä nuorisotyöntekijä osallistuvat tarvittaessa tiedonsiirtopalaveriin oppilaitoksesta toiseen siirryttäessä. Opinto-ohjaaja antaa tarvittaessa jälkiohjausta kesäkuussa ja seuraa oppilaiden sijoittumista jatko-opintoihin.

Laaja-alaista ja moniammatillista yhteistyötä tehdään erityisesti nivelvaiheissa, mutta myös jatkuvasti oppilaan tarpeista riippuen läpi peruskoulun. Tarvittaessa koulu on yhteydessä myös muiden terveydenhuollon ammattilaisten, nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin edustajien kanssa.

YLEINEN TUKI

Rantasalmen peruskouluissa jokaisen oppilaan yksilöllinen tukeminen on osa kaikkea kasvatus-, opetus- ja ohjaustyötä. Tuen tarpeen arviointiin ja varhaiseen puuttumiseen kiinnitetään huomiota heti esiopetuksesta alkaen. Jokaisen opettajan työhön sisältyy opetuksen ohella ohjauksellisia ja oppilashuollollisia tehtäviä. Koulunkäyntiin ja oppilaan hyvinvointiin liittyvä tuki rakennetaan yhteistyössä opettajien, oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös oppilashuollon palveluista vastaavan henkilöstön kanssa.

Oppimisessa ilmeneviin yleisen tuen tarpeisiin vastataan opetusta eriyttämällä, samanaikaisopetuksella ja opetusryhmiä joustavasti muuntelemalla. Yleisen tuen keinoina voidaan käyttää myös tukiopetusta, oppimissuunnitelmaa, osa-aikaista erityisopetusta sekä koulunkäynninohjaajan työpanosta. Oppilaan hyvinvointiin ja oppimismotivaatioon voidaan vaikuttaa myös aamu- ja iltapäivähoidon ja koulun kerhotoiminnan avulla. Näitä tukitoimia pyritään käyttämään ennen tehostettuun tukeen siirtämistä.

TEHOSTETTU TUKI

Rantasalmen peruskouluissa yleisen tuen muodot ovat jatkuvasti tarjolla kaikille oppilaille, mutta mikäli yleinen tuki ei riitä oppilaan tukemiseksi, siirrytään tehostetun tuen toteutukseen. Tehostettu tuki on luonteeltaan yleistä tukea kokonaisvaltaisempaa ja pitkäjännitteisempää. Se suunnitellaan yksittäistä oppilasta varten kokonaisuutena, joka pitää sisällään sekä pedagogisen arvion että oppimissuunnitelman.

Kirjallisen pedagogisen arvion laativat oppilaan esi- tai luokanopettaja/ aineenopettaja/ opettajat/ erityisopettajat yhteistyössä oppilaan vanhempien kanssa. Laadintaan voi osallistua myös muita asiantuntijoita tuen tarpeesta riippuen. Pedagoginen arvio täytetään Wilmassa olevalle lomakkeelle. Pedagogiseen arvioon perustuva tehostetun tuen aloittaminen käsitellään moniammatillisesti, minkä jälkeen vastaava opettaja kirjaa oppilaalle järjestettävän tuen ylös oppilaan henkilökohtaiseen oppimissuunnitelmaan.

Oppimissuunnitelmaan kirjataan oppilaan oppimiseen ja koulunkäynnin etenemiseen, siinä tarvittaviin opetusjärjestelyihin sekä oppilaan tukeen liittyvät asiat. Oppimissuunnitelman laativat oppilaan opettaja/opettajat yhteistyössä oppilaan sekä hänen vanhempiensa kanssa. Myös muut asiantuntijat voivat osallistua oppimissuunnitelman laadintaan. Oppilaan oma osuus suunnittelussa ja suunnitelman toteuttamisessa kasvaa siirryttäessä perusopetuksen ylemmille luokille. Oppimissuunnitelmaan ei voi hakea muutosta eikä siinä saa kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia. Wilmaan tehty oppimissuunnitelmalomake tulostetaan, allekirjoitetaan ja arkistoidaan koululle.

Tehostetun tuen piirissä olevan oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Oppimissuunnitelman sisältöjä tarkistetaan ja tarkennetaan edistymisen mukaisesti. Alakoulussa luokan- tai aineenopettaja päivittää syksyllä oppilaan oppimissuunnitelman ja keväällä arvioidaan edistyminen ja suunnitelman sisältö uudelleen. Siirtymävaiheessa alakoulusta yläkouluun erityisopettajat käynnistävät oppimissuunnitelman tarkistamisen ja aineenopettajat vastaavat oman oppiaineensa osalta oppimissuunnitelman päivittämisestä.

Tehostetun tuen aikana voidaan käyttää kaikkia perusopetuksen tukimuotoja paitsi erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa erityisopetusta ja oppiaineiden yksilöllistämistä. Tehostetun tuen puitteissa järjestetyn osa-aikaisen erityisopetuksen, opintojen yksilöllisen ohjauksen, joustavien opetusryhmien sekä oppiaineiden ydinsisällön merkitys korostuu. Yhteistyö kodin

kanssa tiivistyy ja oppimissuunnitelman avulla annetaan sekä oppilasta opettaville opettajille että huoltajalle tietoa, jotta he voisivat entistä paremmin tukea oppilasta tämän opiskelussa.

Tehostettua tukea tulee antaa vähintään puoli vuotta ennen erityisen tuen toimenpiteiden aloittamista. Mikäli koetaan, että oppilas voi palata tehostetusta tuesta yleisen tuen piiriin, tulee asia käsitellä pedagogisen arvion laatimisen jälkeen moniammatillisesti.

ERITYINEN TUKI

Kun Rantasalmen peruskouluissa huomataan, että yleisen ja tehostetun tuen tukitoimet eivät riitä, siirretään oppilas erityisen tuen piiriin. Erityinen tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä, siten kuin erityisen tuen päätöksessä on määrätty. Erityinen tuki muodostuu erityisen tuen päätökseen perustuvasta erityisopetuksesta sekä muista perusopetuksen tukimuodoista. Käytettävissä ovat perusopetuksen kaikki tukimuodot.

Ennen siirtymistä erityisen tuen piiriin opetuksen järjestäjän tulee kuulla oppilasta ja huoltajaa sekä tehdä oppilaasta pedagoginen selvitys. Pedagogisen selvityksen tekeminen lähtee liikkeelle kartoittamalla oppilaan oppimisen etenemistä ja kokonaistilannetta laaja-alaisesti. Opettajat ja erityisopettajat kokoavat tämän kokonaisvaltaisen selvityksen edistymisestä sekä annetuista tukimuodoista ja tuen tarpeista. Näiden selvitysten pohjalta moniammatillinen ryhmä tekee arvion ja esityksen oppilaan erityisen tuen tarpeesta, esim. oppiaineen yksilöllistämisestä. Tapauskohtaisesti päätöksen valmistelemiseksi voidaan hankkia myös muita lausuntoja, kuten psykologinen/lääketeieteellinen lausunto tai vastaava sosiaalinen selvitys. Näiden muiden lausuntojen merkitys korostuu eritoten tehtäessä erityisen tuen päätöstä ensimmäistä kertaa tai päätöstä purettaessa. Wilmaan tehty pedagoginen selvitys tulostetaan, allekirjoitetaan ja arkistoidaan koululle.

Erityisen tuen päätöksen tekee koulunjohtaja/rehtori. Tapauksissa, joissa oppilaan lähikoulu muuttuu, päätöksen tekee sivistysjohtaja. Tapauksissa, joissa erityisen tuen päätös tehdään vastoin vanhempien tahtoa, päätöksen tekee hallintosäännössä määrätty monijäseninen toimielin. Päätös on hallintolain mukainen päätös, johon on liitettävä valitusosoite. Oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), josta käy ilmi erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen. HOJKS:n laatimisessa hyödynnetään oppilaalle tehtyä oppimissuunnitelmaa ja otetaan huomioon pedagogisessa selvityksessä esiin nousseet asiat.

HOJKS on kirjallisesti laadittava pedagoginen asiakirja, johon ei voi hakea muutosta. HOJKS:ssa ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia ja asiakirjaan voidaan liittää huoltajan antamat yksilöidyt tiedonsiirtoluvat. Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman laatii erityisopettaja ja esi-, luokan- tai aineenopettaja yhteistyössä vanhempien, oppilaan, muiden opettajien ja muiden asiantuntijatahojen kanssa. HOJKS laaditaan Wilman lomakkeelle ja se tarkistetaan vähintään kerran lukuvuodessa. Henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman toteutumista tulee arvioida ja seurata säännöllisesti ja erityisesti oppilaan siirtyessä esiopetuksesta perusopetukseen, perusopetuksen aikana luokasta tai koulusta toiseen sekä perusopetuksesta toiselle asteelle.

Erityistä tukea tarvitsevan oppilaan opetus ja tukitoimet voidaan järjestää muun opetuksen yhteydessä tai osittain erityisluokalla. Esiopetuksessa osa-aikaista erityisopetusta antaa koulun erityisopettaja. Oppilaan oikeusturvan ja opetuksen järjestämisen kannalta merkittävät asiat päätetään erityistä tukea koskevassa päätöksessä. Erityisen tuen päätöksessä tulee päättää oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä, mahdolliset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä muut tarvittavat palvelut sekä tarvittaessa oppilaan opetuksen poikkeava järjestäminen.

Myös oppimäärän yksilöllistäminen edellyttää erityisen tuen päätöstä. Ensisijaisena tavoitteena on aina tukea oppilaan opiskelua siten, että yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet olisi mahdollista saavuttaa. Jos oppilas ei tukitoimista huolimatta saavuta yleisen oppimäärän mukaisia tavoitteita, oppimäärä yksilöllistetään. Oppimäärän yksilöllistäminen on ensisijainen vaihtoehto

ennen oppilaan vapauttamista oppimäärän suorittamisesta. Yksilöllistäminen voi koskea perusopetuksen koko oppimäärää tai vain yksittäisiä oppiaineita. Yksilöllistetyn oppiaineen lisääminen tai vähentäminen edellyttää pedagogisen selvityksen tekemistä ja uutta erityisen tuen päätöstä.

Oppimäärän vapauttamiseen tulee olla erityisen painavat syyt. Oppilaalle, joka on vapautettu jonkin oppiaineen opiskelusta, tulee järjestää muiden oppiaineiden opetusta tai ohjattua toimintaa siten, ettei hänen vuosiviikkotuntiansa määrä vähene. Erityisen tuen piirissä olevan oppilaan opetus voidaan järjestää Valtioneuvoston asetuksen (1435/2001) 9. §:n perusteella osittain toisin kuin koulussa noudatettavassa tuntijaossa on määrätty, jos se on oppilaan oppimisedellytykset huomioon ottaen perusteltua. Henkilökohtaisessa opetuksen järjestämisestä koskevassa suunnitelmassa määritellään tällöin ne oppiaineet, joissa oppilaan opetussuunnitelman tavoitteet poikkeavat koulun noudattamasta tuntijaosta.

Erityisen tuen piirissä olevan oppilaan opetus järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä, siten kuin erityisopetukseen ottamista ja siirtämistä koskevassa päätöksessä on määrätty. Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat muun muassa vaikeasti vammaiset tai sairaat lapset sekä kehityksessään viivästyneet lapset. Pidennetty oppivelvollisuus alkaa vuotta perusopetuslaissa säädettyä oppivelvollisuutta aiemmin ja kestä 11 vuotta. Huoltajat hakevat kunnan sivistysjohtajalta tai henkilöltä, joka määrittää kunnan hallintosäännössä, lupapäätöstä pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin siirtymisestä ennen esikoulun aloittamista. Lapsen siirtyessä esiopetuksen piiriin, laaditaan hänelle moniammatillisessa yhteistyössä HOJKS. Pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden opetuksessa oppiaineita voidaan yhdistää oppiainekokonaisuuksiksi. Oppiainekokonaisuuksia voidaan muodostaa kaikille yhteisistä oppiaineista sekä valinnaisista aineista opetussuunnitelmassa (HOJKS) päätettävällä tavalla.

Pedagogisen selvityksen jälkeen rehtori/koulunjohtaja päättää erityisen tuen jatkamisen tarpeellisuudesta aina oppilaan tuen tarpeen muuttuessa, kuitenkin vähintään aina toisen vuosiluokan jälkeen ja ennen seitsemännelle luokalle siirtymistä. Tällöin oppilaalle tehdään uusi pedagoginen selvitys ja jos tarpeen todetaan jatkuvan, tuen jatkumisesta tehdään päätös. Mikäli oppilas ei tarvitse enää erityistä tukea, tehdään tuen järjestämisen lopettamisesta virallinen hallintopäätös ja oppilas siirtyy tehostettun tuen toimenpiteiden piiriin.

PERUSOPETUSLAISSA SÄÄDETYT TUKIMUODOT

Lapsi ja nuori elää samanaikaisesti sekä kodin että koulun vaikutuspiirissä. Tämä edellyttää näiden kasvatusyhteisöjen vuorovaikutusta ja yhteistyötä oppilaan kokonaisvaltaisen terveen kasvun ja hyvän oppimisen tukemisessa. Vuorovaikutus kodin kanssa lisää opettajan oppilaantuntemusta ja auttaa häntä opetuksen suunnittelussa ja toteuttamisessa.

Huoltajilla on ensisijainen kasvatusvastuu lapsesta ja nuoresta. Rantasalmella koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan kasvatuksesta ja oppimisesta kouluyhteisön jäsenenä. Koulu tekee yhteistyötä huoltajien kanssa niin, että he voivat osaltaan tukea lastensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Yhteisvastuullisen kasvatuksen tavoitteena on edistää lasten ja nuorten oppimisen edellytyksiä, turvallisuutta ja hyvinvointia koulussa. Kodin ja koulun yhteistyötä toteutetaan sekä yhteisö- että yksilötasolla.

Huoltajille annetaan mahdollisuus osallistua koulun toiminnan suunnittelemiseen ja arviointiin yhdessä opettajan ja oppilaiden kanssa. Huoltajille annetaan tietoa opetussuunnitelmasta, opetuksen järjestämisestä, oppilashuollosta ja mahdollisuudesta osallistua kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön. Tämä edellyttää opettajien aktiivista aloitetta yhteistyössä sekä keskustelua ja tiedottamista huoltajien, opettajan ja oppilaan oikeuksista sekä velvollisuuksista. Yhteistyön lähtökohdaksi on eri osapuolten kunnioitus, tasa-arvoisuus ja yhdenvertaisuus.

Ensimmäisten vuosiluokkien aikana jatketaan esiopetuksen aikana alkanutta yhteistyötä ja luodaan pohja myös huoltajien keskinäiselle vuorovaikutukselle. Kodin ja koulun

yhteistyössä kehitetään ja sovelletaan erilaisia paikkakunnalle soveltuvia yhteistyömuotoja koko perusopetuksen ajan, erityisesti siirryttäessä kouluasteelta toiselle. Perusopetuksen päättövaiheessa huoltajille annetaan tietoa ja tarvittaessa mahdollisuus keskustella oppilaan jatkokoulutukseen liittyvistä kysymyksistä ja mahdollisista ongelmista oppilaanohjaajan ja oppilashuollon eri asiantuntijoiden kanssa. Oppilaan koulutuksen nivelvaiheissa yhteistyötä tehdään niin luokanopettajan/aineenopettajan, oppilaanohjaajan kuin myös vanhempien ja toisen asteen ohjaajien välisellä yhteistyöllä.

Erilaisia yhteistyön ylläpitomuotoja ovat esimerkiksi vanhempainvartit, -illat sekä perhe- ja ohjauspalaverit. Näitä yhteistyömuotoja voidaan toteuttaa tarvittaessa myös moniammatillisesti. Mahdollisia yhteistyötahoja kodin lisäksi ovat esimerkiksi sosiaali- ja terveystoimi, nuoriso- ja vapaa- aikatoimi, seurakunta, poliisi, kolmannen sektorin toimijat sekä työ- ja elinkeinotoimisto ja työelämän edustajat.

Perusopetuslaissa määriteltyjen tukimuotojen kautta opetuksen eriyttäminen on yleisopetuksen ensisijainen keino ottaa huomioon opetusryhmän tarpeet ja oppilaiden erilaisuus. Opetuksen eriyttäminen tarkoittaa sitä, että opettaja ottaa huomioon oppilaan oppimisvaikeudet, oppimismotivaation ja oppimistyylin opetusta suunnitellessaan. Eriyttäminen tukee oppilaiden mahdollisuutta saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet ja sillä vaikutetaan oppilaan oppimismotivaatioon. Eriyttäminen on jatkuvaa, vuorovaikutteista, arvioivaa ja edistymisen mukaista ohjausta. Tätä kautta eriyttäminen on osa pedagogista suunnittelutyötä, jota opettajat tekevät muun muassa tiimityönä usean opettajan kesken tai avustajien kanssa.

Tukiopetus tulee aloittaa heti kun oppimiseen liittyvät vaikeudet on havaittu ja ennen kuin oppilaan menestyminen arvioidaan oppiaineessa tai aineryhmässä heikoksi. Tukiopetusta tulee järjestää niin usein ja niin laajasti kuin oppilaan suoriutumisen kannalta on tarpeen. Työjärjestys tulee suunnitella siten, että jokaisella oppilaalla on tukiopetusta tarvitessaan mahdollisuus siihen osallistua. Tukiopetusta annetaan joko oppilaan työjärjestyksen mukaisten oppituntien aikana (samanaikaisopetus tai opetus oppilaan opetusryhmässä) tai niiden ulkopuolella (pienryhmäopetus tai yksilöopetus). Opettaja merkitsee tarjoamansa/pitämänsä tukiopetustunnit ja sisällön Wilmaan. Tukiopetusta tulee antaa yleisen, tehostetun ja erityisen tuen aikana. Tehostetun tuen aikana tukiopetuksen tavoitteet ja järjestäminen kirjataan oppimissuunnitelmaan ja erityisen tuen aikana HOJKSiin. Tukiopetuksen antamisesta ilmoitetaan huoltajille.

Osa-aikaisen erityisopetuksen tarkoituksena on antaa tukea oppilaille, joilla on vaikeuksia oppimisessaan tai koulunkäynnissään. Osa-aikaista erityisopetusta voidaan antaa kaikilla tuen tasoilla ja joustavin järjestelyin samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai yksilöopetuksena. Osa-aikaisen erityisopetuksen tavoitteet ja sisällöt nivelletään oppilaan saamaan muuhun opetukseen. Osa-aikainen erityisopetus pyritään järjestämään yhteisymmärryksessä oppilaan ja huoltajan kanssa ja sen antamisesta tiedotetaan oppilaalle ja huoltajille koulun tiedotteissa, vanhempainilloissa ja mielellään myös henkilökohtaisella yhteydenotolla koulusta kotiin.

Eriytynyt tuki muodostuu erityisopetuksesta ja muusta oppilaan tarvitsemasta, perusopetuslain mukaan annettavasta tuesta. Eriytynyt tuki järjestetään oppilaan etu ja opetuksen järjestämisedellytykset huomioon ottaen muun opetuksen yhteydessä tai osittain tai kokonaan erityisluokalla tai muussa sopivassa paikassa. Eriytynyt tuki voidaan poiketa oppiaineista ja niitä koskevista valtakunnallisesta tuntijaosta sen mukaan kuin erityistä tukea koskevassa päätöksessä määrätään. Opetusryhmiä muodostettaessa tulee ottaa huomioon, että kaikki oppilaat voivat saavuttaa opetussuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Opetusryhmien muodostamisesta säädetään tarkemmin perusopetusasetuksessa. (Perusopetusasetus 2 §, 893/2010.)

Opetussuunnitelmassa määritellään tulkitsemis- ja avustajapalveluihin sekä muihin opetuspalveluihin ja erityisiin apuvälineisiin liittyvät hallinnolliset käytännöt ja päätöksenteko opetuksen järjestäjän päättämällä tavalla[1].

Perusopetuksen osalta henkilökohtaisen avun ensisijainen järjestämisvastuu on kunnan opetustoimella. Vammaispalvelulla on aina toissijainen velvollisuus järjestää henkilökohtaista apua, jos esimerkiksi koulutoimen järjestämä apu ei ole riittävää tai sopivaa. Perusopetuslain 31§:n mukaan vammaisella ja muulla erityistä tukea tarvitsevalla oppilaalla on oikeus saada maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja avustajapalvelut. Päätöksen asiassa tekee opetuksen järjestäjä. Avustaminen voidaan järjestää joko henkilökohtaisen tai useamman oppilaan yhteisen avustajan turvin.

Tulkitsemis- ja avustajapalveluita voidaan käyttää yleisen, tehostetun ja erityisen tuen aikana. Näiden palveluiden käyttämisen tarve arvioidaan aina oppilaskohtaisesti moniammatilliseen yhteistyöhön tukeutuen. Vammaisella ja muulla tukea tarvitsevalla oppilaalla on oikeus saada maksutta opetuksen osallistumisen edellyttämät perusopetuslain mukaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut. Näiden palveluiden tarkoituksena on taata oppilaalle oppimisen ja koulunkäynnin perusedellytykset ja mahdollisimman esteetön oppimisympäristö. Oppilas voi tarvita myös puhetta tukevia ja korvaavia kommunikaatiokeinoja, kuten erilaisia symbolijärjestelmiä puutteellisen kommunikaatiotaitojensa vuoksi.

Avustajan antaman tuen tulee edistää oppilaan itsenäistä selviytymistä ja omatoimisuutta sekä myönteisen itsetunnon kehittymistä. Avustajapalvelun tavoitteena on tukea yksittäistä oppilasta siten, että hän kykenee ottamaan yhä enemmän itse vastuuta oppimisestaan ja koulunkäynnistään. Avustajan antama tuki voidaan suunnata yksittäiselle oppilaalle tai koko opetusryhmälle. Oppilaskohtainen tuki voi olla koko- tai osa-aikaista opettajan tai terapeutin ohjeiden mukaan annettavaa oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvää tukea.

[1] Perusopetuslaki 31 § 1 mom. (477/2003)

22. Oppilashuolto

22.1. Rantasalmen esiopetuksen oppilashuoltosuunnitelma

RANTASALMEN ESI- JA PERUSOPETUKSEN OPPILASHUOLTOSUUNNITELMA

Oppilashuoltosuunnitelma on laadittu oppilashuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten. Suunnitelma on laadittu yhteistyössä koulujen henkilöstön, oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Se tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu (joka neljäs vuosi) (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 13 §). Suunnitelmaa laadittaessa on tehty yhteistyötä terveys- ja sosiaaliviranomaisten kanssa.

Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa. Oppilashuoltoon sisältyvät opetuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen oppilashuolto sekä oppilashuollon palvelut, jotka ovat kansanterveyslaissa tarkoitettu kouluterveydenhuolto sekä lastensuojelulaissa tarkoitettu koulunkäynnin tukeminen.

Oppilashuolto kuuluu kaikille kouluyhteisössä työskenteleville sekä oppilashuoltopalveluista vastaaville viranomaisille ja sen tehtävä on osana kouluyhteisön toimintakulttuuria kehittää hyvinvointia tukevaa oppimisympäristöä ja vahvistaa koulun yhteisöllistä toimintatapaa.

Oppilashuollossa seurataan ja arvioidaan koko kouluyhteisön, yksittäisten luokkien ja ryhmien hyvinvointia sekä huolehditaan siitä, että oppilaan yksilölliset kasvuun ja kehitykseen sekä terveyteen liittyvät tarpeet huomioidaan koulun arjessa. Oppilashuollossa pyritään kasvun ja oppimisen esteiden, oppimisvaikeuksien sekä muiden ongelmien ehkäisemiseen, tunnistamiseen, lieventämiseen ja poistamiseen mahdollisimman varhain. Erityistä huomiota tulee kiinnittää lapsen ja nuoren mielenterveyden turvaamiseen.

1. Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

1.1. Terveystarkastuspalvelut

Kouluterveydenhuollon tavoitteena on oppilaiden ja koko kouluyhteisön terveyden edistäminen. Työtä tehdään luottamuksellisesti yhdessä oppilaiden, huoltajien, opettajien ja muun oppilashuollon henkilöstön kanssa. Oppilaiden terveydenhuollon tarpeista vastaa kouluterveydenhoitaja yhdessä koululääkärin kanssa. Kouluterveydenhuoltoon kuuluu vuosittain tehtävät terveystarkastukset, terveysneuvonta sekä äkillisten sairauksien ja tapaturmien hoito. Lisäksi kouluterveydenhoitaja osallistuu koulukohtaisiin oppilashuoltoryhmiin sekä tarvittaessa oppilaskohtaisen asiantuntijaryhmän kokoontumiseen. Kouluterveydenhuollon resurssit ovat tällä hetkellä riittävät.

Kouluterveydenhoitaja on tavattavissa Rantasalmen koulukeskuksessa päivittäin. Ilman ajan varaamista vastaanotolle pääsee klo 8 – 9, muuna aikana varataan aika. Äkillisesti sairastuneet tai ensiaputapaukset pyritään hoitamaan mahdollisuuksien mukaan välittömästi. Koululääkäri käy yleensä kerran viikossa tiistaisin klo 8.00 - 10.45. Koululääkärille ajat varaa terveydenhoitaja. Tuusmäen koululla kouluterveydenhoitaja käy kerran kuukaudessa ennalta sovittavina päivinä ja koululääkäri käy kerran lukuvuodessa. Esiopetuksen oppilaiden terveydenhuoltopalvelut ovat lastenneuvolassa.

Laaja terveystarkastus tehdään vuosiluokilla 1, 5 ja 8. Terveystarkastuksen lisäksi lääkäri tekee oppilaille terveystarkastuksen. Lääkärin terveystarkastukseen toivotaan huoltajia mukaan. Tarkastuksessa arvioidaan ja tuetaan lapsen tai nuoren, huoltajien ja koko perheen terveyttä ja hyvinvointia laaja-alaisesti eri näkökulmista. Laajaan terveystarkastukseen sisältyy myös opettajan antama arvio oppilaan hyvinvoinnista ja selviytymisestä koulussa,

mikäli huoltajat ovat antaneet siihen suostumuksensa. Tulevaisuudessa pyritään kokoamaan terveystarkastuksista luokka-astekohtaisia yhteenvetoja oppilashuollon käyttöön.

Yläkoulun 8. ja 9. luokan oppilaat osallistuvat joka toinen vuosi valtakunnalliseen THL:n kouluterveyskyselyyn. Tutkimus kerää tietoa nuorten elinoloista, kouluoloista, koetusta terveydestä, terveystottumuksista ja opiskeluhuollosta. Tuloksia pyritään hyödyntämään oppilashuoltotyössä ja ne käydään läpi vanhempainillassa.

Joskus oppilaan terveyteen ja hyvinvointiin liittyvät asiat vaativat tarkempia tutkimuksia ja selvittelyjä, jolloin kouluterveydenhoitaja tai lääkäri ohjaa lapsen tai nuoren muiden asiantuntijoiden jatkotutkimuksiin. Näitä palveluja on mm. fysioterapia, ravitsemusterapia, suun terveydenhuolto, mielenterveysvastaanotto, puheterapia, toimintaterapia, psykologi ja perheneuvola sekä erikoissairaanhoito.

Psykologipalvelut ostetaan Psykologian tietotaidolta. Psykologi on tavattavissa kerran viikossa Rantasalmella. Joka toinen viikko hän toimii yhdessä työparinsa kanssa antaen perheneuvolapalvelua. Psykologille tai perheneuvolaan tarvitaan lähete, jonka voi kirjoittaa kouluterveydenhoitaja, lääkäri tai sosiaalityöntekijä. Psykologi tekee oppimiseen liittyviä tutkimuksia sekä osallistuu niiden pohjalta koulun tukitoimien ja kuntoutuksen suunnitteluun sekä antaa yksilöllistä tukea ja terapiaa.

Rantasalmella on tarvittaessa saatavana puheterapeutin, toimintaterapeutin ja nuorisopsykiatrin vastaanottopalvelua.

1.2. Kuraattoripalvelut

Koulukuraattori on tavattavissa koulukeskuksessa pääsääntöisesti kahtena päivänä viikossa ja käy Tuusmäen koululla tarvittaessa. Hän osallistuu koulujen oppilashuoltoryhmien kokouksiin. Kuraattori on tarpeen mukaan kaikkien oppilaiden käytettävissä ja yhteydenotto voi tulla oppilaalta itseltään, huoltajalta, opettajalta tai muulta toimijalta. Koulukuraattori on koulun [sosiaalityöntekijä](#), joka auttaa ja tukee oppilaita ja heidän perheitään erilaisissa koulunkäyntiin, kasvuun ja kehitykseen liittyvissä ongelmissa. Ratkaisuja ongelmiin voidaan etsiä yhdessä moniammatillisen verkoston kanssa. Kiireellisissä tilanteissa koulukuraattorin saa puhelimitse kiinni pääsääntöisesti saman päivän aikana.

Mahdollisuus keskusteluun henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa on järjestettävä *kiireellisessä* tapauksessa samana tai seuraavana työpäivänä. Psykologi tai kuraattori arvioi tapauskohtaisesti asian kiireellisyyden ja sen voiko keskustelun siirtää seuraavaan arkipäivään. Pyyntö voidaan tehdä vastaanotolla, puhelimitse tai toisen henkilön välityksellä (esim. kaveri). *Ei-kiireellisissä* tapauksissa määräaika on seitsemän työpäivää sen jälkeen, kun oppilas on keskustelua pyytänyt (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki § 15 1 ja 2 mom.).

Jos joku koulun tai opiskeluhuollon työntekijä arvioi, että oppilaan opiskeluvaikeuksien tai sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi tai poistamiseksi tarvitaan psykologi- tai kuraattoripalveluja, hänen on otettava viipymättä yhteyttä opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin yhdessä oppilaan kanssa ja annettava tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot. Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, tulee oppilaalle antaa tieto yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä asioista määräaikaisten puitteissa. Myös huoltajalle on annettava tieto yhteydenotosta, jollei tässä suunnitelmassa tai laissa toisin säädetä (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 16 §).

1.3. Rantasalmen kunnan tilanne

Keväällä 2016 Rantasalmen esi- ja perusopetuksessa on yhteensä 27 tehostetun tuen oppilasta ja 24 erityistä tukea saavaa oppilasta. Kouluterveydenhoitajan ja koulukuraattorin vastaanotolle pääsee lain määräämässä ajassa. Perheneuvolan ja koulukuraattorin työpanosta tarvitaan lisää

mm. ennaltaehkäisevään työhön sekä oppimiseen liittyvien ongelmien tutkimiseen ja opiskelun tukemiseen.

2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat

2.1. Kunnan oppilashuollon ohjausryhmä

Kunnan oppilashuollon ohjausryhmää johtaa sivistysjohtaja. Ryhmän tehtävänä on kehittää koko kunnan oppilashuoltojärjestelmää, sopia oppilashuollon palveluiden järjestämisestä ja sen edellyttämästä työn- ja vastuunjaosta, sekä seurata ja arvioida toiminnan toteutumista. Toimijoina ryhmässä ovat koulujen rehtorit ja koulunjohtajat, sosiaali- ja terveydenhuollon edustajat, erityisopettajat, opinto-ohjaaja ja nuorisotoimen edustajat.

2.2. Koulun yhteisöllinen ohjausryhmä

Koulukohtainen yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Tällä pyritään ennaltaehkäisemään ongelmien syntyä. Ryhmää johtaa koulunjohtaja tai rehtori ja siihen kuuluvat erityisopettajat, oppilaanohjaaja (yläkoulu), koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja sekä tarvittaessa luokanopettajat ja luokanvalvojat. Ryhmään voidaan kutsua myös muita asiantuntijoita. Koulun yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä kokoontuu koulun tarpeen mukaan, mutta vähintään kerran lukukaudessa. Oppilashuoltoryhmän kokoukset kirjataan kirjaamiskäytännön mukaisesti.

2.3. Yhteistyö koulun ulkopuolisten lasten ja nuorten hyvinvointia edistävien tahojen kanssa

2.3.1. Nuorisotoimi

Nuorisopalvelujen toimintaa ohjaa Nuorisolaki. Nuorisotoiminnan tärkein tavoite on pyrkiä tuottamaan lapsille ja nuorille laadukkaita ja pysyviä matalankynnyksen palveluita sekä luoda puitteet lasten ja nuorten omalle toiminnalle ja vaikuttamismahdollisuuksille. Nuorisotoimi on osa ennaltaehkäisevää toimintaa ennen kuin tarvitaan moniammatillisia palveluja tai ollaan jo korjaavien toimenpiteiden piirissä. Toiminnan muotoina ovat avointen ovien toiminta nuorisotiloilla, harrastekerhot, projektimainen pienryhmätoiminta, tapahtumat, retket, leirit, yksilöohjaus sekä monialainen verkostoyhteistyö. Nuorisotiloilla toimitaan keskimäärin neljänä iltana viikossa. Työtä tehdään yhteistyössä järjestöjen ja seurakuntien nuorisotyön kanssa. Nuorisotyön pääasiallinen kohderyhmä ovat 10–18 -vuotiaat lapset ja nuoret.

2.3.2. Moniammatillinen Varikko –työryhmä

Kunnassa toimii Nuorisolain 7 a §(20.8.2010/693) mukainen moniammatillinen nuorten ohjaus- ja palveluverkosto, Varikko- työryhmä. Lain mukaan ryhmän tehtävänä on nuorten kasvu- ja elinolojen tietojen koonti, toimintojen yleinen suunnittelu sekä toimeenpanon kehittäminen. Ryhmään kuuluvat opetus-, sosiaali- ja terveystyö- sekä nuorisotoimen edustajat.

2.3.3. Etsivä nuorisotyö

Etsivän nuorisotyön tavoitteena on kohdata ja auttaa nuoria sellaisten palvelujen piiriin, jotka edistävät heidän kasvuaan ja itsenäistymistään. Etsivässä nuorisotyössä toteutetaan ennalta ehkäisevän toiminnan periaatetta jalkautumalla nuorten maailmaan ja olemalla läsnä nuorten keskuudessa tarjoten luottamuksellista, helposti lähestyttävää ja saavutettavaa sekä turvallista aikuiskontaktia. Tärkeää on tavoittaa ne nuoret, jotka eivät syystä tai toisesta hakeudu peruskoulutuksen jälkeiseen koulutukseen tai jotka keskeyttävät opintonsa. Etsivän nuorisotyön kohderyhmänä ovat 13 – 29 –vuotiaat nuoret.

2.3.4. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Rantasalmen kunnan Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa (Lastensuojelulaki 12 §) arvioidaan ja kehitetään lasten ja nuorten hyvinvointia. Kunta on nimennyt monialaisen ryhmän

laatimaan ko. suunnitelman ja siinä on edustus myös koululta. Suunnitelman on hyväksynyt kunnanvaltuusto.

2.4. Yhteisöllisen oppilashuollon toimintatavat

2.4.1. Yhteistyö oppilaanohjauksessa ja koulutuksen siirtymävaiheissa

Rantasalon peruskoululla (7. – 9. lk) ja Rantasalmen lukiolla on yhteinen opinto-ohjaaja. Peruskoulun puolella opinto-ohjaajan työtehtäviin kuuluvat muun muassa opintojen ja ammatinvalinnan ohjaus, opintojen seuranta sekä ohjaustyö yhdessä luokanvalvojen ja aineenopettajien kanssa.

Opinto-ohjausta järjestetään yläkoulun jokaisella vuosiluokalla luokkamuotoisena ohjauksena sekä tarvittaessa pienryhmäohjauksena. Yksilöohjauksen asema korostuu eritoten kahdeksännellä ja yhdeksännellä luokalla, mutta sitä on tarjolla tarvittaessa myös seitsemännellä luokalla. Opinto-ohjaajan lisäksi ohjausta antavat myös kaikki aineenopettajat omissa aineissaan.

Seitsemännen luokan opinto-ohjaus painottuu työskentelytaitoihin ja itsetuntemukseen, kahdeksännellä luokalla käsitellään lisäksi syvällisemmin koulutusjärjestelmää sekä työelämää. Yhdeksännellä luokalla painopiste on eritoten jatko-opinnoissa ja ammatinvalintasuunnittelussa.

Oppilaan opinto- ja jatko-opintoasioissa tehdään yhteistyötä huoltajien kanssa läpi yläkoulun erityisesti Wilman, puheluiden, vanhempaintapaamisten ja vanhempainiltojen merkeissä. Tarvittaessa yhteistyötä tehdään myös moniammatillisesti laaja-alaisen erityisopettajan, kuraattorin sekä terveydenhuollon ammattilaisten kanssa. Koulutuksen nivel- ja siirtymävaiheissa yhteistyötä tehdään alakoulujen sekä toisen asteen toimijoiden kanssa. Muita mahdollisia yhteistyötahoja ovat esimerkiksi nuoriso- ja vapaa-ajan toimijat, seurakunnat sekä kolmas sektori.

Yhteistyö nivelvaiheissa

Opetuksen nivelvaiheita ovat siirtyminen varhaiskasvatuksesta/kotoa esikouluun, esikoulusta ensimmäiselle luokalle, alaluokilta yläluokille sekä yläluokilta toisen asteen oppilaitokseen (lukiot ja ammatilliset oppilaitokset).

Rantasalon koulussa esikoululaiset saavat esikoulun alettua omat koulukumminsa viidennen luokan oppilaista ja kummitoimintaa jatketaan ensimmäisen luokan loppuun saakka erilaisissa yhteisissä tapahtumissa ja koulun arjessa, esimerkiksi välitunneilla. Yläkoulussa tukioppilaat ovat uusien 7.-luokkalaisten tukena koulun alkaessa. Kaikilla kouluilla on oppilaskuntatoimintaa.

Yhteistyö koulun ja huoltajien kesken tapahtuu mm. tiedotteiden, reissuvihkojen, Wilman, puheluiden, sähköpostien ja tapaamisten avulla. Vanhempainillat järjestetään vähintään kerran vuodessa ja niissä huoltaja voi keskustella luokan yhteisten asioiden lisäksi opettajien kanssa kahden kesken oppilaan opintoihin liittyvistä asioista. 0. – 2. –luokilla käydään vanhempien ja lapsen kanssa arviointikeskustelut tammi-helmikuun vaihteessa. Vanhempainvartit ovat käytössä kaikilla luokka-asteilla.

1. Varhaiskasvatuksesta esikouluun

- Neuvolan 4-vuotistarkastukset, tiedot huoltajilla/päiväkodeilla. Opetuksen kannalta tarpeellinen tieto annetaan varhaiskasvatuksesta ja neuvolasta esikouluun.
- Varhaiskasvatuksen esimiehen ja alakoulun laaja-alaisen erityisopettajan tiedonsiirtopalaveri pidetään vuodenvaihteen jälkeen.
- Huhtikuussa järjestetään uusien esikoululaisten tiedonsiirtopalaveri, jossa läsnä ainakin esiopettajat, erityisopettaja, varhaiskasvatuksen esimies sekä muuta henkilöstöä ja neuvolan terveydenhoitaja. Rantasalon peruskoulun esiopettaja on koollekutsujana.
- Esikouluun tutustumispäivä/tiedotustilaisuus vanhemmille on toukokuussa. Esikoulunopettajat koollekutsujina.

2. Esiopetuksesta ensimmäiselle luokalle

- Keväällä järjestetään tiedonsiirtopalaveri, jossa läsnä esiopettaja, erityisopettaja, tuleva luokanopettaja ja terveydenhoitaja. Tuleva luokanopettaja on koollekutsujana.
- Pidentetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden tiedonsiirtopalaveri syyslukukaudella, jossa läsnä kaikki oppilaan HOJKS- palaveriin osallistuvat henkilöt. Esiopetus koollekutsujana.
- Tulevan luokanopettajan vierailu esiopetukseen.
- Kouluun ilmoittautumiset.
- Tutustuminen kouluun kevätlukukaudella. Tuleva luokanopettaja hoitaa tutustumispäivän.
- Esi- ja alkuopetuksessa tehdään tiivistä yhteistyötä opetuksellisissa, toiminnallisissa ja oppilashuollollisissa asioissa.

3. Alaluokilta yläluokille

- Yläluokkien opinto-ohjaaja ja erityisopettajat tekevät vierailut kuudensiiin luokkiin Rantasalossa ja Tuusmäen koululla huhtikuussa.
- Huoltajat antavat yläkoululle tiedot lapsestaan (lomake).
- Erityisopettajien välinen tiedonsiirtopalaveri keväällä.
- Kuudennen luokan oppilaiden tiedonsiirtopalaveri yläluokille siirtymisestä toukokuussa . Läsnä luokanopettajat, tulevat luokanvalvojat, rehtori, erityisopettajat, koulukuraattori, opinto-ohjaaja ja kouluterveydenhoitaja. Rehtori koollekutsujana.
- Huhtikuussa tulevien 7.-luokkalaisten vanhempainilta.
- Tulevat 7.- luokkalaiset tutustumiskäynnille yläkouluun.
- Ryhmäytymispäivät ja – tapahtumat nivelvaiheessa.

4. Peruskoulusta toisen asteen kouluihin

- Peruskoulun yläluokkien ja toisen asteen opinto-ohjaajan, kuraattorin ja erityisopettajan ja etsivän nuorisotyöntekijän tiedonsiirtopalaveri järjestetään tarvittaessa.
- Luvat huoltajilta dokumenttien siirtoon.
- Opinto-ohjaaja seuraa sijoittumista jatko-opintoihin.

2.4.2. Henkinen ja fyysinen työskentely-ympäristö

Kaikki työyhteisön jäsenet ovat omalta osaltaan vastuussa koulun työilmapiiristä. Esiin tulleisiin ongelmiin puututaan välittömästi ja avoimesti asianosaisten kesken keskustellen. Oppilaiden kokemusta kouluyhteisön ja –ympäristön sekä henkilökohtaisesta tilasta seurataan säännöllisesti mm. kouluterveyskyselyn avulla. Vuosittain tarkistetaan koulun turvallisuussuunnitelma, fyysisen toimintaympäristön tila ja kehitystarpeet. Koulun rehtori vastaa siitä, että turvallisuussuunnitelma on päivitetty.

Työsuojeluvastuu kuuluu koulussa kaikille toimijoille. Työnantaja vastaa siitä, että työympäristö on fyysisesti ja psyykkisesti turvallinen. Työntekijä puolestaan vastaa siitä, että hän toimii annettujen ohjeiden mukaisesti. Mikäli kuka tahansa huomaa omassa tai toisen työssä vaaraa aiheuttavan kohteen, tulee asiasta ilmoittaa esimiehelle, ja pidättäytyä vaaraa aiheuttavasta työstä. Rehtori/koulunjohtaja informoi teknistä tointa työympäristön puutteista. Tapaturmia ehkäistään pitämällä fyysinen työympäristö kunnossa ja asianmukaisesti siivottuna. Vuosittain suoritetaan koulun turvallisuussuunnitelman mukainen turvallisuuskävely, jossa tarkistetaan fyysisen toimintaympäristön tila ja kehitystarpeet.

2.4.3. Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä

Terveystiedon opetus ja terveysneuvonta toteutetaan kiinteässä yhteistyössä. Terveystiedon opettaja antaa vuosittain murrosikään liittyvää opetusta viidesluokkalaisten luokissa. Kahdeksasluokkalaisten luokissa toteutetaan yhteistyössä terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä.

2.4.4. Järjestyssäännöt

Jokaisella koululla on omat järjestyssäännöt, jotka laaditaan yhteistyössä oppilaiden ja kotien kanssa. Oppilaskunta ja vanhempainneuvosto osallistuvat järjestyssääntöjen laatimiseen.

Järjestyssäännöt ovat nähtävissä kouluilla ja Wilmassa ja niistä voidaan tiedottaa myös lukuvuositiedotteissa.

2.4.5. Poissaolojen seuranta

Esi-/luokan-/aineenopettajat merkitsevät poissaolot Wilmaan. Poissaolot on selvitettävä huoltajan tai terveydenhuollon viranomaisen toimesta. Oppilas tekee tekemättä jääneet työt kotona tai koulussa. Poissaolojen seuraaminen on luokka-asteesta riippuen joko luokanopettajan tai luokanvalvojan tehtävä. Huoltajat voivat ilmoittaa poissaoloista etukäteen Wilman kautta ja Wilmaan tehdään myös loma-anomukset.

Jos oppilaalla on paljon sairauspoissaoloja, ohjataan kotia ottamaan yhteyttä kouluterveydenhoitajaan ja esioppilaan kohdalla neuvolan terveydenhoitajaan.

Poissaolot:

Jos oppilaalla on yli 30 tuntia luvattomia tai selvittämättömiä poissaoloja, niin luokanvalvoja kutsuu huoltajat ja oppilaan palaveriin.

Jos oppilaalla on yli 60 tuntia luvattomia tai selvittämättömiä poissaoloja, niin oppilaan asiat otetaan monialaisen asiantuntijaryhmän käsittelyyn.

Jos oppilaalla on yli 90 tuntia luvattomia tai selvittämättömiä poissaoloja, niin luokanopettaja tai luokanvalvoja tekee lastensuojeluilmoituksen.

2.4.6. Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun antaminen ja hoitoonohjaus

Tapaturmia ehkäistään pitämällä fyysinen työympäristö kunnossa ja asianmukaisesti siivottuna sekä noudattamalla työturvallisuusohjeita ja -määräyksiä. Kouluterveydenhoitaja ja/tai terveyskeskuksen henkilökunta antaa tarvittaessa ensiapua ja ohjaa jatkotutkimuksiin tai hoitoon. Koulun rehtori/koulunjohtaja huolehtii, että koulussa on tarvittava määrä hätäensiapukoulutuksen saaneita henkilöitä (koulukeskuksessa 6 – 10 hlöä).

2.4.7. Päihteiden käyttäminen

Tupakointi on tupakkalain (13.8.1976/693 12§) ja koulun järjestyssääntöjen nojalla kielletty koulualueella. Jos alaikäinen oppilas tavataan tupakoimasta, niin opettaja takavarikoi tupakat ja tupakointivälineet. Tupakat tuhotaan, kun huoltaja on antanut siihen luvan. Tupakointiin puututaan aina kasvatuskeskustelulla tai keskustelulla. Ensimmäisen tupakointikerran jälkeen havainnon tehnyt opettaja saattaa asian luokanopettajan tai luokanvalvojan, terveydenhoitajan ja kodin tietoon. Terveysneuvoja keskustelelee asiasta oppilaan kanssa. Tapahtuman ensikertaisuuden opettaja varmistaa luokanopettajalta tai-valvojalta. Jos tupakointi jatkuu edellä mainittujen toimenpiteiden jälkeenkin, tekee rehtori tai koulunjohtaja ilmoituksen poliisille.

Kouluyhteisön jäsen ei saa esiintyä päihteiden tai huumeiden vaikutuksen alaisena koulussa tai koulunkäyntiin liittyvässä tilaisuudessa. Alkoholijuomien tai huumeiden tuominen koulun alueelle tai niiden ottaminen mukaan koulun järjestämiin tilaisuuksiin on kielletty. Jos epäillään oppilaan olevan päihtyneenä koulussa, otetaan heti yhteys terveydenhoitajaan, koulukuraattoriin ja huoltajiin. Huoltaja hakee päihtyneen oppilaan koulusta ja toimittaa tarvittaessa hoitoon. Mikäli huoltajia, terveydenhoitajaa tai kuraattoria ei tavoiteta, kutsutaan poliisi. Tarvittaessa turvaututaan terveyskeskukseen. Päihdetilanteissa tehdään aina lastensuojeluilmoitus. Alkoholia sisältävät

juomat takavarikoidaan ja kaadetaan viemäriin sen jälkeen, kun huoltaja antaa siihen luvan. Huumeet ja väärinkäytetyt lääkkeet takavarikoidaan ja luovutetaan poliisille.

Koulut ovat tarvittaessa yhteydessä nuorisotoimen, lastensuojelun ja poliisin edustajien kanssa. Lastensuojeluilmoituksen tekemiseen, mikäli työyhteisössä on huolta alaikäisestä oppilaasta tai oppilas tavataan päihtyneenä koulussa, ovat kaikki velvoitettuja Lastensuojelulain (13.4.2007/417) 25 § mukaan:

"Ilmoitusvelvollisuus ... Opetustoimen ... palveluksessa tai luottamustoimessa olevat henkilöt tai vastaavissa tehtävissä toimikeskusteluissa tai itsenäisinä ammatinharjoittajina toimivat henkilöt sekä kaikki terveydenhuollon ammattihenkilöt ovat velvollisia salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä." (12.2.2010/88)

Koulussa tapahtuvat vakavat rikokset ilmoitetaan poliisille.

2.4.8 Koulukuljetus

Rantasalmen kunnassa on hyväksytty koulukuljetusohjeet. Koulukuljetukset on järjestetty siten, että oppilaiden odostusajat ovat lain määrittämässä rajoissa ja matka kotoa kuljetuksen lähtö- tai päätepaikalle on turvallinen.

2.4.9 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Kaikki koulu-yhteisön jäsenet ovat omalta osaltaan vastuussa koulun työilmapiiristä. Yhteisön jäseniin suhtaudutaan arvostaen ja toisten mielipiteitä kunnioittaen. Kiusaamista tai häirintää ei sallita. Koulu-yhteisössä ei saa osoittaa fyysistä tai psyykkistä väkivaltaa toista kohtaan. Esiin tulleisiin ongelmiin puututaan välittömästi ja avoimesti asianosaisten kesken keskustellen. Luokanopettaja tai luokanvalvoja on pääsääntöisesti vastuussa ristiriitojen selvittämisestä oman luokkansa osalta. Rantasalmen peruskoulussa toimii Kiva koulu –tiimi, joka auttaa konflikti-, kiusaamis- ja ristiriitatilanteiden selvittämisessä. Tarvittaessa asian ratkaisemiseksi kootaan oppilaskohtainen monialainen tukiryhmä, joka jatkaa asian käsittelyä.

Ryhmytyksessä uuteen luokkaan ja toveripiiriin auttavat luokanopettajat, luokanvalvojat ja tukioppilaat. Oppilaita kannustetaan kertomaan kiusaamisesta, väkivallasta ja häirinnästä koulu-yhteisön aikuisille. Huoltajat voivat viestiä mahdollisista ongelmatilanteista Wilmassa, puhelimitse, vanhempainillalla tai vanhempainvartissa. Kouluterveyskyselyyn osallistutaan säännöllisesti ja puututaan esiin tulleisiin ongelmiin avoimen keskustelun keinoin.

Yksilöllinen tuki, tarvittava hoito, muut toimenpiteet ja jälkiseuranta

Mikäli kiusaamista, väkivaltaa tai häirintää on tapahtunut, eikä asiaa saada saman tien keskustelemalla sovittua, käsitellään asia oppilashuollon asiantuntijaryhmässä sekä teon tekijän että kohteena olevan osalta. Tapahtunut teko yksilöidään ja ko. tilanteeseen sopiva asiantuntija (esim. kouluterveydenhoitaja) ratkaisee tarvittavan hoidon ja ohjaa oppilaan siihen. Vastaava asiantuntija seuraa hoidon etenemistä ja asiantuntijaryhmä arvioi asian käsittelyn onnistumista.

Yhteistyö huoltajien kanssa

Alaikäisen oppilaan kohdalla huoltajaan otetaan yhteyttä.

Yhteistyö tarvittavien viranomaisten kanssa

Oppilashuollon henkilökunta ottaa yhteyttä tarvittaviin koulun ulkopuolisiin viranomaisiin (sosiaalityöntekijä, poliisi tms.).

Suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille

Tähän suunnitelmaan perehdytään joka lukuvuosi opettajainkokouksessa, oppitunnilla ja vanhempainillassa. Suunnitelma on osa opetussuunnitelmaa.

Suunnitelman päivittäminen, seuranta ja arviointi

Oppilaitoskohtaisessa oppilashuoltoryhmässä arvioidaan suunnitelman toteutumista ja päivittämistarvetta lukuvuosittain.

2.4.10 Suunnitelma toiminnasta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Kriisitilanteiden ehkäisy, niihin varautuminen ja toimintatavat äkillisissä kriisitilanteissa

Pelastus- ja turvallisuussuunnitelmassa on kuvailtu vaaratilanteet ja niiden ehkäisy. Koulun päivittäisen turvallisuuden takaamisen keinot ja mahdolliset vaaratilanteet (mm. tulipalo, pommiuhka) on kartoitettu ja ennaltaehkäisyn keinot pohdittu. Pelastussuunnitelma sisältää myös toimintaohjeet hätä- ja vaaratilanteissa.

Alla on pelastus- ja turvallisuussuunnitelmaa täydentäviä ohjeita mahdollisesti varotoimenpiteistä huolimatta esiin tuleviin tilanteisiin:

Kuolema, itsemurha ja vakava sairaus

Jos kouluyhteisön jäsen saa tiedon toisen kouluyhteisön jäsenen kuolemasta, tiedottaa hän siitä rehtoria. Mikäli asia pitää edelleen ilmoittaa omaisille, hoitaa sen poliisi, pappi tai terveydenhuollon ammattilainen. Rehtori tai joku muu koulukohtaisen oppilashuoltoryhmän (= koulun kriisiryhmä) jäsen ottaa sen jälkeen yhteyden kotiin, ilmaisee koulun osanoton ja kysyy omaisten mielipidettä asian käsittelystä työyhteisössä. Koulu muistaa omaisia kunnioittaen heidän toiveitaan. Kriisiryhmä arvioi oppilaiden tarpeen asian jälkipuintiin ja huolehtii sen järjestämisestä. Mikäli työntekijä tarvitsee kriisiapua, vastaa siitä työterveyshuolto.

Itsemurhan sattuessa toimitaan soveltavin osin kuten edellä ohjeistettu. Oppilaiden, erityisesti lähimpien ystävien ja mahdollisten silminnäkijöiden, tilaa seurataan ja kriisiryhmän jäsen keskustelee heidän kanssaan kokemuksesta ja ohjaa tarvittavan jatkotuen piiriin. Jos työyhteisön jäsen saa tiedon tai vain epäilee jonkun kouluyhteisön jäsenen aikovan itsemurhaa, on välittömästi otettava yhteys rehtoriin tai muuhun kriisiryhmän jäseneseen. Itsemurhaa aikovaa ei saa koskaan jättää yksin. Toimintaohjeet lyhyesti:

- Kuuntele, puhu, pohdi
- Älä tuomitse tai vähättele
- Älä lupaa olla kertomatta kenellekään
- Ota yhteys kriisiryhmään

Kriisiryhmä päättää jatkotoimenpiteistä, ottaa yhteyden asianomaiseen ja hänen läheisiinsä ja järjestää ulkopuolista apua.

Oppilaan lähiomaisen kuolemasta tiedon saanut informoi rehtoria, joka välittää tiedon opettajille ja kriisiryhmälle. Kriisiryhmän jäsen puhuu oppilaan kanssa asiasta kahden kesken ja ohjaa tarvittaessa hoitoon tai muun tuen (mm. terveydenhoito, sosiaalitoimi, vertaisryhmät) piiriin.

Jos oppilas sairastuu vakavasti, pyydetään häneltä ja huoltajilta lupa kertoa asiasta opettajille. Oppilas ja huoltajat päättävät mitä asiasta kerrotaan luokalle. Mahdollisuuksien mukaan nuorten myötätunto ja toiminnallisuus pyritään kanavoimaan sairaan hyväksi. Henkilökuntaa tiedotetaan toimintaohjeista sairaskohtauksen varalle.

Johtamisen periaatteet, yhteistyö sekä työn- ja vastuunjako erilaisissa kriisitilanteissa ja niihin varautumisessa

Suojeluhenkilöstö on esitetty pelastus- ja turvallisuussuunnitelmassa.

Sisäisen ja ulkoisen sekä oppilaitoksen ja koulutuksen järjestäjän välisen tiedottamisen ja viestinnän

periaatteet

Vaikeissa onnettomuustilanteissa soitetaan ensimmäiseksi hätänumeroon 112. Tämän jälkeen välitetään tieto rehtorille. Onnettomuudesta, uhkauksesta, epäilyttävistä henkilöistä, esineistä jne. on aina ilmoitettava koulun rehtorille (poissa ollessa vararehtorille). Sisäisestä hälyttämisestä ja kuuluttamisesta vastaa rehtori ja poissaolon varalta vararehtori tai edelleen tiedon saanut opettaja. Tieto välitetään soittamalla naapurikoulurakennuksiin. Rehtori päättää jatkotoimista ja kutsuu tarvittaessa koolle kriisiryhmän. Jos asiasta on tarpeen tiedottaa koulun ulkopuolelle, sen tekee rehtori.

Psykososiaalisen tuen ja jälkihoidon järjestäminen

Kriisiryhmä arvioi opiskelijoiden tarpeen asian jälkipuintiin ja huolehtii sen järjestämisestä, yhteistyökumppaneina paikallinen terveydenhuoltopalvelujen järjestäjä ja seurakunta.

Suunnitelmaan perehdyttäminen ja siitä tiedottaminen henkilöstölle, oppilaille, huoltajille ja yhteistyötahoille

Uusi työntekijä tutustuu suunnitelmaan perehdyttämisen yhteydessä ja koko henkilöstö kertaa suunnitelman sisällön lukuvuosittain syksyn suunnittelupalaverissa. Opettajat edelleen perehdyttävät luokkansa oppilaat tarvittavissa määrin.

Toimintavalmiuksien harjoittelu

Pelastus- ja turvallisuussuunnitelman mukaisesti poistumisharjoitus on koulussa lukuvuosittain yleensä lokakuussa, sammutusharjoitus henkilökunnalle kerran kahdessa vuodessa ja ensiaputaitoja koulutetaan työntekijöille tarpeen mukaan siten, että vaaditulla osalla henkilöstöstä on aina ensiapuvalmiudet.

Suunnitelman arviointi ja päivittäminen

Suunnitelmaa arvioidaan ja se päivitetään vähintään vuoden kuluessa siitä, kun kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on päivitetty. Koulukohtaiset suunnitelmat ovat nähtävissä kouluilla ja sen lisäksi Wilmassa ja niistä voidaan tiedottaa myös lukuvuositedotteessa.

2.4.11 Toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa

Jokaisella koululla on pelastussuunnitelma, jossa määritellään toiminta äkillisissä kriiseissä sekä uhka- ja vaaratilanteissa. Pelastussuunnitelma päivitetään vastaamaan uutta oppilas- ja opiskelijahuoltolakea.

3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen

Opetushenkilöstön tai oppilashuollon palvelujen edustaja, jolla on huoli oppilaasta, kutsuu koolle *asiantuntijaryhmän*. Se kootaan yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen ja oppilashuollon palvelujen selvittämiseksi. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai oppilashuoltopalveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 14 § 1 – 4 mom), eli yleensä esi- tai luokanopettaja tai luokanvalvoja. Asiantuntijaryhmän monialaisuus ja tapauskohtaisuus perustuu yksilölliseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Asiantuntijoiden nimeäminen ryhmän jäseniksi ja muiden yhteistyötahojen tai oppilaiden läheisten osallistuminen ryhmän työskentelyyn edellyttää oppilaan tai huoltajan suostumusta. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Kokoontumisessa sovitaan oppilaan tarvitsemista tukitoimista, oppilaan ja tukea antavien henkilöiden vastuualueista ja seuraavasta tapaamisesta ja vastuuhenkilö kirjaa tiedot oppilashuoltokertomukseen (Wilman muistio).

Mikäli oppilas kieltäytyy asiantuntijaryhmän kokoontumisesta, tiedotetaan siitä huoltajaa.

3.1. Yhteistyö laajoissa terveystarkastuksissa

Kouluterveydenhoitaja on oppilashuollon keskeisiä toimijoita. Jatkossa pyritään siihen, että terveydenhoitaja tekee laajoista terveystarkastuksista yhteenvedon, joka käsitellään koulun yhteisöllisessä oppilashuollossa. Yhteenvedoa voidaan käyttää eräänä koulun hyvinvoinnin mittarina ja kehittämisen kohteena.

3.2. Oppilaan sairauden vaatima hoito, erityisruokavalio tai lääkitys

Kouluterveydenhoitajalla on tieto oppilaan sairauksista, niiden vaatimasta hoidosta ja lääkityksestä sekä erityisruokavaliosta. Hän välittää huoltajien luvalla opetuksen kannalta tarpeellisen tiedon opettajille sekä koulun ruokalaan. Opetuksen järjestämisen kannalta välttämätön tieto voidaan välittää salassapitosäännösten estämättä.

Kouluterveydenhoitaja tai -lääkäri ohjaa opiskelijan edelleen tarvittaessa muiden perusterveydenhuollon palvelujen tai erikoissairaanhoidon piiriin. Terveystarkastaja voi ohjata opiskelijan esimerkiksi psykologille, fysioterapeutille, ravitsemusterapeutille tai mielenterveysvastaanotolle. Koululääkäri tekee lähetteet erikoissairaanhoidon.

3.3. Yhteistyö oppilashuollon ja opetuksen järjestäjän välillä

Oppilashuoltohenkilöstö voi salassapitosäännösten estämättä antaa opetuksen järjestäjälle niitä tietoja, jotka ovat opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömiä. Tällaisia tietoja ovat mm. tehostettua (pedagoginen arvio) tai erityistä (pedagoginen selvitys) tukea arvioivien asiakirjojen tai oppimissuunnitelman tai HOJKS:n vaatimat tiedot. Yhteistyötä tehdään myös joustavan perusopetuksen tai sairaalaopetuksen aikana. Vaikka tiedot voidaan välittää salassapitosäännöksiä estämättä, parempaan yhteistyöhön päästään aina, jos yhteistyötä tehdään myös oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa.

3.4. Oppilashuollon tuki rangaistustilanteissa

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestyssääntöjä, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi tai hänelle voidaan antaa kirjallinen varoitus. Jos rikkomus on vakava tai järjestyssääntöjen rikkominen on toistuvaa, jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan oppilas voidaan erottaa koulusta määräajaksi. Rehtorin tekemän päätöksen vahvistaa

sivistyslautakunta. Kirjallinen varoitus ja määräaikainen erottaminen ovat kurinpitorangeistuksia. Ennen rangaistusten antamista on kuultava oppilasta ja yksilöitävä toimenpiteeseen johtava teko tai laiminlyönti. Ennen kurinpitorangeistuksen antamista on oppilaan huoltajalle varattava tilaisuus tulla kuulluksi. Määräaikaisesta erottamisesta ilmoitetaan kunnan sosiaalihuoltoon. Määräaikaisesta erottamisesta ja kirjallisesta varoituksesta on annettava viranhaltijapäätös, ja jälki-istunto on kirjattava.

Opetuksen järjestäjän tulee järjestää määräaikaisesti erotetulle oppilaalle opetus, joka estää oppilaan jäämisen jälkeen opetusryhmänsä edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan henkilökohtainen oppimissuunnitelma, jonka mukaan opetus toteutetaan ja jonka mukaista oppimista seurataan.

3.5. Monialainen asiantuntijaryhmä ja oppilashuoltokertomus

Mikäli oppilaan elämäntilanteen katsotaan edellyttävän monialaisen asiantuntijaryhmän kokoontumista, kysytään oppilaalta ja/tai hänen huoltajiltaan lupa ryhmän kokoontumiseen ja sen jäsenten läsnäoloon. Ryhmän kokoo se opetushenkilöstön tai oppilashuoltopalveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Hänen tehtävänä on myös hankkia oppilaan/ huoltajien kirjallinen suostumus asian käsittelyyn asiantuntijaryhmässä.

Tilaisuudessa voi olla läsnä oppilas ja mielellään hänen huoltajansa. Mikäli oppilas ja huoltaja ovat eri mieltä oppilashuollon tarpeellisuudesta ja toimenpiteistä, arvioi koulukuraattori tai kouluterveydenhoitaja oppilaan kehitystason ja edun toteutumisen. Lähtökohtana on aina lapsen edun toteutuminen. Mikäli oppilas ja/tai huoltajat kieltäytyvät asiantuntijaryhmän kokoontumisesta, luokanopettaja tai luokanvalvoja tekee lastensuojeluilmoituksen.

Oppilaan tai huoltajan on mahdollista pyytää mukaansa myös muita tarpeelliseksi katsomiaan henkilöitä. Asiantuntijaryhmän kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja ryhmään kutsutaan vain ne henkilöt, joiden tehtäviin lapsen asian käsittely välittömästi kuuluu.

Kokoontumisessa sovitaan oppilaan tarvitsemista tukitoimista, oppilaan ja tukea antavien henkilöiden vastuualueista sekä seuraavasta tapaamisesta. Ryhmän puheenjohtaja kirjaa tiedot oppilashuoltokertomukseen (Wilman muistio), jonka oppilas, huoltaja ja puheenjohtaja allekirjoittavat. Kertomus arkistoidaan kaikilla kouluilla oppilashuoltorekisteriin. Tulevaisuudessa selvitetään sähköisen arkistoinnin mahdollisuutta.

3.6. Yhteistyö koulun ulkopuolisten tahojen kanssa

Koulun tai oppilashuollon henkilöstö voi olla yhteydessä oppilaan asioissa myös koulun ulkopuolisten tahojen kanssa. Näitä tahoja ovat mm. nuorisotoimi, etsivä nuorisotyö, lastensuojelu, perheen tai lapsen oma tukihenkilö, erikoissairaanhoido, kehitysvammanhuolto, valtion erityiskoulut ja poliisi. Osa yhteistyöstä edellyttää oppilaan ja/tai huoltajien suostumusta.

4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Koulun oppilaskunta ja vanhempainneuvosto käsittelevät joitakin koulun päivittäiseen toimintaan liittyviä asioita. Vanhempainilloissa voidaan myös keskustella oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä ja arvioinnista. Vanhempia ja oppilaita kehoitetaan ottamaan yhteyttä kouluun, jos he haluavat, että koulu nostaa jonkin tärkeän teeman yhteisesti käsiteltäväksi - tai jos he ovat huolestuneita oman lapsensa tilanteesta koulussa tai kotona.

5. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa yhteistyössä Rantasalmen opetustoimen sekä sosiaali- ja terveystoimen kanssa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 26 §).

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä arvioi oppilashuollon onnistumista lukuvuosittain. Koulussa oppilashuollolla pyritään edistämään oppilaan opintojen etenemistä ja seurattavia asioita ovat siksi oppilaiden poissaolomäärät, oppilaiden saamat arvosanat sekä oppilaiden kokema koulussa viihtyminen (kouluterveyskysely).

Lisäksi seurataan ovatko oppilaat saaneet tarvitsemansa oppilashuollollisen tuen. Rehtori/ koulunjohtaja kokoaa tiedot ja seuranta tapahtuu kevätlukukauden lopussa. Lukuvuosikohtaiset tiedot taulukoidaan ja koulukohtaisessa oppilashuoltoryhmässä pohditaan tehokkaampia keinoja opintojen tukemiseen ja kouluviihtyvyyden parantamiseen. Tiedot esitellään huoltajille ja oppilaskunnalle. Säännöllisesti toteutettavat kouluterveyskyselyt antavat tietoa ja mittareita oppilaiden terveydentilasta sekä kouluolosuhteista pidemmällä perspektiivillä.